

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет дошкільної і технологічної освіти
Кафедра дошкільної освіти

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Ковшар О.В.

«__» _____ 20__р.

Реєстраційний No _____

«__» _____ 20__р.

БУДІВЕЛЬНО-КОНСТРУКТИВНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ
ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ.
СКЛАДАННЯ КАРТОТЕКИ ІГОР

Кваліфікаційна робота студентки
групи ДВПм-17
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Журавської Оксани Сергіївни
Керівник кандидат педагогічних наук,
доцент Суятинова К. Є.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ	6
1.1. Проблема ігрової діяльності дошкільників у науковій літературі.....	6
1.2. Ігрова діяльність як засіб підготовки дітей до школи	11
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУДІВЕЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ.....	20
2.1. Аналіз чинних програм щодо використання будівельно-конструктивних ігор	20
2.2. Практика використання будівельно-конструктивних ігор у сучасних українських ЗДО	23
Висновки до розділу 2.....	29
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИХ ІГОР ЯК ЗАСОБУ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ	31
3.1. Методичні засади організації будівельно-конструктивних ігор у процесі підготовки дітей до школи.....	31
3.2. Складання картотеки ігор	36
Висновки до розділу 3.....	42
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ.....	53

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі особливої актуальності набувають проблеми формування гармонійної, всебічно розвиненої особистості, якій притаманні високий інтелектуальний розвиток, відповідний рівень етичної культури, конструктивної поведінки, самосвідомості та відповідальності. Дошкільне дитинство є унікальний і своєрідний період життя кожної дитини. Для дошкільників характерним є інтенсивний фізичний і психічний розвиток, формування здібностей, характеру, активне оволодіння соціально виробленими правилами і нормами поведінки. Провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра, яка відіграє важливу роль у підготовці дитини до школи. Проте, незважаючи на численність наукових праць із проблеми щодо впливу гри на дитину-дошкільника, недостатньо вивченими продовжують залишатись будівельно-конструктивні ігри, які будучи захоплюючим заняттям для дитини, є ефективним засобом підготовки дитини до школи. Саме будівельно-конструктивні ігри надають величезні можливості для повноцінного розвитку дитини. У процесі ігор з конструктором, будівельним матеріалом дитина отримує не лише задоволення, але й формує здатність активно пізнавати світ, планувати і контролювати свою діяльність. Участь дошкільників у таких іграх сприяє їх самоствердженню, розвитку наполегливості, прагненню до успіху й різні мотиваційні якості. У таких іграх удосконалюється мислення, включаючи дії з планування, прогнозування, зважування шансів на успіх, вибір альтернатив, а це, як відомо, важливий чинник успішної підготовки дитини до школи [40, с. 6].

Поняття "будівельно-конструктивна гра" вперше зустрічається в роботах П. Саморуковой і С. Лисиной. Проте цей вид діяльності добре вивчений і в зарубіжній педагогіці. Ігри з будівельними матеріалами передбачені також і в системах дошкільного виховання М. Монтесорі,

Ф. Фребеля, Л. Шлегер. Багато уваги, іграм з будівельними матеріалами, приділяли також В. Нечаєва, А. Давидчук, З. Ліштван, Л. Парамонова та інші.

На думку сучасних педагогів, таких як, Т. Поніманської, З. Ліштван, В. Горбатих, О. Леонтєва, значний потенціал, по створенню умов для формування здатності емоційно реагувати на навколишній світ, міркувати, планувати власну діяльність, доводити роботу до кінця – належить будівельно-конструктивним іграм. Вони є одним із найулюбленіших видів ігор у дітей дошкільного віку. Саме будівельно-конструктивні ігри, конструювання надають величезні можливості для повноцінного розвитку дитини. У процесі ігор з конструктором, будівельним матеріалом дитина отримує не лише задоволення, але й формує здатність активно пізнавати світ, планувати і контролювати свою діяльність. Професор Т. Поніманська розглядає будівельно-конструкційні ігри як різновид творчої гри, оскільки, крім певних знань, моторних, сенсорних навичок, моральних і вольових якостей, вони потребують активної роботи дитячої уяви, нешаблонного мислення, уміння знаходити оригінальні рішення, ініціативно діяти у незвичних ситуаціях. Під час будівельно-конструктивних ігор усі ці якості динамічно розвиваються і випробовуються дітьми в єдності і взаємодії [38]. З. Ліштван, вважає, що під час конструктивної діяльності формуються такі важливі якості особистості, як самостійність, ініціативність, організованість, цілеспрямованість, наполегливість, розвивається у дітей інтерес до будівництва, формується уявлення про процес зведення та готові споруди. Конструювати дошкільнята вчать на спеціальних заняттях, під час самостійної ігрової діяльності. Як рекомендує З. Ліштван, набуття цих навичок має передбачати поступове, логічно вмотивоване ускладнення вимог до дитини. В. Горбатих вказує на важливе значення гри, яка допомагає розкрити перед дитиною практичне призначення конструювання, закріпити у неї вміння та навички, отримані на заняттях з конструювання. Будівельно-конструктивні ігри більше, у порівнянні з іншими видами ігор, наближені до творчої продуктивної діяльності дорослих [17. с. 72-74]. За твердженням

психолога О. Леонтьєва, вони є рубіжними у переході від ігрової до продуктивної конструктивної діяльності, їх розвиток не повинен обмежуватися створенням матеріальних умов для гри, наявністю матеріалів тощо. Педагог має подбати про динаміку творчості у грі, сприяти розвитку спеціальних ігрових умінь, збагаченню уявлень і вражень, які діти зможуть відтворити у ній. Навчаючись конструюванню, діти поступово опановують уявленнями про конструкції предметів і конструктивних властивостей деталей будівельного матеріалу [37, с.16].

Мета дослідження – виявити та теоретично обґрунтувати результативність застосування будівельно-конструктивних ігор як засобу підготовки дітей до школи.

Обрана тема зумовила такі **завдання дослідження**:

- дослідити проблему ігрової діяльності дошкільників у науковій літературі та ігрову діяльність як засіб підготовки дітей до школи;
- проаналізувати організацію будівельно-конструктивних ігор у процесі підготовки дітей до школи;
- розробити методичні засади щодо використання будівельно-конструктивних ігор як засобу підготовки дітей до школи.
- скласти картотеку ігор.

Об'єкт дослідження – процес ігрової діяльності у дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – будівельно-конструктивні ігри як засіб підготовки дітей до школи.

У процесі дослідження для розв'язання поставлених завдань і перевірки висунутого припущення використано комплекс **методів**:

- а) теоретичні: аналіз і синтез наукової, навчально-методичної літератури, що надало змогу зіставити різні погляди на досліджувану проблему, визначити поняттєво-категоріальний апарат дослідження, критерії та показники розвитку мовленнєвої творчості;
- б) емпіричні: аналіз документації.

Практичне значення одержаних результатів: результати дослідження можуть бути використані студентом протягом проходження педагогічної практики в закладах дошкільної освіти та під час проведення та організації занять з дошкільниками.

Апробація результатів роботи: Zhuravs`ka O. Організація будівельно-конструктивних ігор у процесі підготовки дітей до школи // Modern science: innovations and prospects. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2022. Pp. 261-264. URL: <https://sci-conf.com.ua/xv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-13-15-11-2022-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

Публікації: матеріали роботи опубліковані у збірнику Modern science: innovations and prospects. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2022. Pp. 261-264. URL: <https://sci-conf.com.ua/xv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-13-15-11-2022-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

Структура роботи: вступ, три розділи, висновки з розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи – 75 с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

1.1. Проблема ігрової діяльності дошкільників у науковій літературі

Гра – вид людської діяльності, спрямований на моделювання реальної діяльності. Гра визначає важливі перебудови та формування нових якостей особистості, а вже ігрова діяльність сприяє засвоєнню норм поведінки. Гра вчить, розвиває, виховує, тоді ж як ігрова діяльність впливає на розвиток психічних процесів, зокрема уваги, пам'яті, мислення, уяви, та всіх пізнавальних процесів [11, с.31].

У посібнику Т. Піроженко знаходимо визначення гри – це «або спосіб спільної діяльності педагога та дітей (метод навчання), або характер зв'язку, який упорядковує діяльність, а також засіб, що активізує процес навчання і має матеріалізовану форму пред'явлення – сценарій, картки-завдання, наприклад, математичне лото, комп'ютерні програми ігор та ін». Не віддаючи переваги якомусь одному з них, будемо припускати рівноправне існування цих понять. Гра дозволяє створити позитивну мотивацію, концентрувати інтелектуальні зусилля, мобілізувати розумові здібності учнів, уяву, увагу, пам'ять. У грі відбувається мимовільне, але водночас міцне засвоєння навчального матеріалу. Гра створює умови для актуалізації всього соціального досвіду учнів, безперервного діагностування раніше засвоєних, знань, умінь, особистісних якостей, важливих з погляду цілей навчання [34, с.26].

Гра є «невід'ємною складовою заняття в дошкільному освітньому закладі». Використання ігрової діяльності у процесі підготовки дітей до школи відповідає їхнім природним потребам, спрямованих на підвищення якості освіти, розвиток пізнавальної активності та творчої індивідуальності

дошкільників. Створюючи різні ситуації, вихователі особливо приділяють увагу ігровій діяльності, яка допомагає дошкільникам досягти успіху, вона, ігрова діяльність, стимулює потяг до знань, бажання пізнавати нове, відшукати способи розв'язування нестандартного завдання тощо. Так, під час ігрової діяльності діти відчують себе дійсно вільними, задовольняються їхні інтелектуальні та емоційні потреби [10, с.104].

Зокрема, Т. Піроженко виділяє такі риси гри:

- «вільна розвивальна діяльність, яка робиться лише за бажанням дитини, задля задоволення від самого процесу діяльності, а не тільки від результату (процедурне задоволення);

- творча, значною мірою імпровізована, дуже активний характер цієї діяльності («поле творчості»);

- емоційна піднесеність діяльності, суперництво, змагальність, конкуренція, атракція тощо (почуттєва природа гри, «емоційна напруга»);

- наявність прямих або непрямих правил, які відображають зміст гри, логічну та часову послідовність її розвитку» [35, с.103].

Проаналізувавши статтю І. Білої, ми можемо зазначити, що на її погляд Д. Ельконін визначив чотири рівні розвитку дитячих ігор, а саме:

- «перший рівень – це ігрові дії дитини, які відтворюють поведінку дорослих і спрямовані на іншу людину, тобто ігри, які передбачають найбільш просту форму людського спілкування;

- другий рівень – ігрові дії, які послідовно відновлюють систему діяльності дорослих з початку й до кінця;

- третій рівень – виділення у грі певної ролі дорослого та її виконання;

- четвертий рівень – здібність гнучко змінювати тактику поведінки й переходити від однієї ролі до іншої в межах розвитку сюжету однієї і тієї ж гри, контролюючи не тільки свою, але й чужу рольову поведінку, розігруючи в грі цілісну сюжетно-рольову виставу» [7, с. 10-18].

Саме проблема ігрової діяльності у дошкільному віці знайшла своє відображення в багатьох психолого-педагогічних теоріях і дидактично-виховних системах.

Наприклад, вивчивши інтерес Л. Виготського до ігрової діяльності, ми зазначимо, що у процесі вивчення проблеми розвитку вищих психічних функцій, психолог намагався зрозуміти чи є гра типом діяльності. Тому, Л. Виготський розглядав дитячу гру як дзеркало, в якому відображається доросле життя, до якого прагне дитина, і за допомогою якого дитина вивчає світ дорослих. Вчений вважав, що саме у грі усі внутрішні процеси дитини подані у зовнішньому вигляді дитини [47, с.39].

Дослідження, О. Леонтьєва, Д. Ельконіна, Р. Жуковської, показують, що розвиток гри у дитячому віці відбувається в напрямку від гри предметної, що відтворює дії дорослих, до гри рольової, що відтворює відносини між людьми, і далі до гри дидактичної, спрямованої на конкретний навчальний результат. Як довели О. Запорожець, В. Давидов, Н. Михайленко, ігрова діяльність не винаходиться дитиною, а пропонується дорослим, який навчає гратися, знайомить із суспільно сформованими способами ігрових дій (як використовувати іграшку, предмети-замінники, інші засоби втілення образу; виконувати умовні дії, будувати сюжет, підкорятися правилам) [49, с.40].

У психологічних і педагогічних дослідженнях переконливо доведено, що під час гри відбувається різнобічний розвиток дитини. Таким чином, бачимо з одного боку, гра є самостійним видом діяльності дитини, з іншого боку, необхідний вплив дорослих, для того, щоб гра стала її першою «школою», засобом виховання і навчання. Зробити гру засобом виховання та розвитку, означає вплинути на її зміст, навчити дітей способам повноцінного спілкування. Однак, проаналізувавши результати досліджень психологів та педагогів, можна сказати те, що освітньо-виховні можливості гри зростають, якщо вона органічно поєднана з яким-небудь іншим видом діяльності. Найбільш доцільно пов'язувати гру з працею, образотворчою і конструктивною діяльністю. Таким чином, педагог, організовуючи життя і

діяльність дітей у формі гри, послідовно розвиває активність, формує навички самоорганізації в грі [1, с.80].

За останнє десятиліття, зусилля науковців педагогів та практиків, спрямовувалися на розв'язання різноманітних проблем щодо теорії ігрової діяльності дошкільників. Наприклад, у ґрунтовній монографії, яка присвячена теоретичним питанням ігрової діяльності, Н. Кудикіна виклала науково забезпечену теорію ігрової діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Авторкою подана характеристика сутності гри, обґрунтована психологічна структура ігор різних видів, здійснена їх класифікація; висвітлений механізм трансформації гри у продуктивну діяльність; розкрита специфіку методики керівництва інтелектуальними іграми дітей молодшого шкільного віку [27]. А от про виховання самостійності у дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності досліджувалося М. Савченко, і в одній із статей, були проаналізовані виховні можливості ігрової діяльності в контексті розвитку самостійності у дітей старшого дошкільного віку [45, с.359].

За останні два десятиліття зусилля науковців, педагогів та практиків спрямовувалися на розв'язання різноманітних теоретичних та прикладних проблем ігрової діяльності дошкільників, серед яких: теоретичні засади походження гри (С. Довбня, Н. Кудикіна); історичний аспект використання дитячої гри в дошкільному вихованні (Б. Год, Н. Кудикіна); психологічні витоки педагогічної теорії ігрової діяльності (Л. Азарова, Г. Беленька, Ю. Волинець, С. Саяпіна, Н. Стаднік, Д. Усик, Н. Франчук, М. Чулошнікова); використання ігрової діяльності у процесі підтримки дітей старшого дошкільного віку, які виховуються в сім'ях розлучених батьків (К. Суятинова); сутність, роль і місце дитячої гри у структурі освітнього процесу в дошкільному закладі, умови й застереження щодо застосування гри в дошкільній освіті (Н. Кушнірик, Т. Пантюк, М. Пантюк); ігрова діяльність в контексті наступності дошкільної та початкової освіти (Н. Гавриш, К. Карасьова, Н. Кудикіна, Т. Піроженко, Г. Тарасенко,

О. Чепка); програмно-методичне забезпечення ігрової діяльності дітей дошкільного віку в Україні (С. Довбня); мовленнєвий розвиток дошкільників педагогічними можливостями гри (А. Богущ, Г. Ватаманюк); педагогічні проблеми оздоровлення дошкільників у процесі ігрової діяльності (О. Шлапаченко) [30, с.233] .

У процесі ігрової діяльності у дошкільнят формується та розвивається не лише логіка, а й просторове мислення. Основою організації творчості дитини є створення проблемної ситуації, формулювання завдань конструкторського характеру, компонентами якого є:

- «технічне мислення;
- просторова уява та уявлення;
- конструкторська кмітливість;
- уміння застосовувати знання у конкретній проблемній ситуації»

[50].

Організована ігрова діяльність дошкільників посідає особливе місце у системі організованих основних впливів, оскільки власне ігрова діяльність є провідною упродовж усього дошкільного віку. В межах ігрової діяльності відбуваються найважливіші зміни у дитячій психіці: виникають визначні для успішного розвитку новоутворення, максимально виявляються психічні властивості й процеси, розвиваються ключові риси характеру, започатковуються базові якості особистості, відбувається становлення образу "Я". Організована ігрова діяльність дітей у закладі дошкільної освіти (ЗДО) передуює розгортанню самостійних ігор. Вона, як інші види організованої діяльності, частіше ініціюється та скеровується педагогом, проте може виникати із самостійної гри. Організуючи певну гру, вихователь піклується про створення і оснащення ігрового простору з урахуванням віку дітей, їхніх інтересів, ігрових уподобань; добирає прийоми залучення і збору дітей на гру, зацікавлення нею, пояснення ходу, правил гри та дій учасників; розподіл ролей та атрибутики; спрямування і корекцію ігрових дій вихованців та їхніх стосунків у процесі гри; підведення її підсумків та оцінювання

індивідуальних досягнень в ігрових результатах, позитивних чи негативних проявів у поведінці, взаєминах дітей [42, с.52].

1.2. Ігрова діяльність як засіб підготовки дітей до школи

Бажання і здатність самостійно здобувати знання, проявляти творчий підхід до діяльності і є наслідком добре розвиненого пізнавального інтересу. Ось чому сучасні заклади дошкільної освіти покликані підтримувати здатність дитини до саморозвитку вже з дошкільного віку, коли виявляються задатки і здібності дитини до певних видів діяльності, її моральні переконання, закладаються основи особистості.

На думку дослідників, в оптимальному варіанті «навчальна діяльність повинна спиратися на систему потреб, провідне місце в якій належить потребі в знаннях, як віддзеркалення прагнення особи до пізнання» [3, с.12]. Одним із найважливіших мотивів цієї діяльності виступає пізнавальний інтерес, який представляє собою не тільки зацікавленість дитини предметом вивчення, а й більшою мірою процесом отримання знання.

Найдавніші мислителі відзначали, що «жодне навчання не буде посправжньому повноцінним, якщо дитина не проявляє інтерес до навчання». Інтерес є підґрунтям, на якому будується процес навчання. Важливість пізнавального інтересу не викликає сумнівів, але питання, як чином досягти позитивного результату в його формуванні та розвитку, досі не знайшло своєї остаточної відповіді. Психологічні та педагогічні дослідження доводять, що розвиток пізнавального інтересу пов'язується зі спостережливістю, пам'яттю, увагою, допитливістю. Тобто інтерес постає як синтез складних особистісних процесів. Його сутність характеризується прагненням проникати в глибину явищ (а не просто бути споживачем інформації про них), пізнанням теоретичних, наукових основ певній галузі знань, відносно стійких прагнень до постійного глибокого і ґрунтовного їх вивчення [1, с.83].

Для того, щоб у дитини старшого дошкільного віку, виник інтерес до навчання, в закладах дошкільної освіти використовується ігрова діяльність. З метою розуміння особливостей організації ігрової діяльності старших дошкільників у закладах дошкільної освіти, з'ясуємо сутність поняття «ігрова діяльність». Ігрову діяльність, Ю. Кулінка, інтерпретує як «динамічну систему взаємодії дитини з навколишнім середовищем, у процесі якої відбувається його пізнання, засвоєння культурно-історичного досвіду і формування дитячої особистості» [28, с.40]. Вона вважає, що специфіка ігрової діяльності полягає в тому, що її продуктивність визначається активним функціонуванням уяви дітей і міжособистісним спілкуванням.

У дітей старшого дошкільного віку гра є провідною діяльністю. Дитина проводить багато часу в грі. Це викликає значні зміни у її душі. Дітям подобається, коли дорослі грають із нею. Гра для дитини дуже серйозне заняття. Дорослі повинні бачити елементи підготовки до майбутніх трудових процесів у дитячій грі та спрямовувати їх, беручи участь у ній. Гра є одним з ефективних засобів організації дозвільної діяльності дітей [43, с.13].

На думку Л. Лохвицької, виділяється ряд обов'язкових етапів, що перетворюють просто гру на закінчений виховний захід:

«Етап 1 «Залучення до гри». Необхідний для формування інтересу до гри.

Етап 2 «Ігрова ситуація». Направлена на розуміння умов та правил гри та формування готовності діяти в заданих умовах.

Етап 3 «Рольовий розподіл». Направлений на усвідомлення передбачуваного образу учасника у грі, його цілей та показників поведінки, формування потреб учасників у виконанні обраної ролі.

Етап 4 «Ігрова дія». Направлено формування навички діяльності у запропонованих обставинах.

Етап 5 «Фінал гри». Направлений на організований вихід із гри, забезпечення збору всіх учасників гри в одному місці для підбиття її

підсумків та формування ставлення учасників гри до дії, що відбулася» [29, с.14].

Ігрова діяльність важлива у житті дітей старшого віку, у вихованні та освіті. Тому в ранкові та вечірні години необхідно залучати дітей до настільних дидактичних ігор (лото, LEGO, дизайнер, геометрична мозаїка тощо). Вони розвивають мовлення, мислення, сенсорні здібності, цікавість.

За останні роки завдання підготовки старших дошкільників до шкільного навчання займає одне з важливих місць у розвитку уявлень психологічної науки. Успішне вирішення завдань розвитку дитини, підвищення ефективності навчання, сприятливе професійне становлення багато в чому визначаються тим, наскільки правильно враховується рівень підготовленості дітей до шкільного навчання.

Виділяються основні ознаки готовності дитини старшого дошкільного віку до школи:

- «дитина досить самостійна;
- може сама одягатися, складати своє приладдя в портфель і залишатися на пів дня без батьків;
- дитина готова до виробничої діяльності. Це означає, що дитина, не відволікаючись, може сидіти 30 хвилин на одному місці і займатися будь-якою справою;
- дитина може виконувати вказівки дорослого;
- добре розвинена пам'ять;
- позитивно налаштована до школи;
- у дитини є бажання піти до школи;
- хороший словниковий запас;
- дитина знає певну кількість слів для свого віку;
- активно розвинена дрібна моторика. Це потрібно для того, щоб дитина добре освоїла навички письма;
- вміння спілкуватися зі своїми однолітками;

- дитині необхідно ділитися зі своїми іграшками або якимось навчальним приладдям, але при цьому не варто забувати своїх прав;
- дитина знає, що на неї чекає. Отже, дитина чітко знає, чим вона займатиметься у школі і як поводитися;
- дитина вірить у свій успіх;
- гарна самооцінка – запорука успішності дитини на школі» [44, с.72].

Будівельно-конструктивна діяльність є підґрунтям, на якому відбувається формування та розвиток значної кількості умінь та навичок старших дошкільників. Також вона дозволяє отримати та засвоїти знання про кольори, форми, фізичні властивості предметів, розвиває творчу уяву, мислення, вміння орієнтуватися у просторі та багато іншого. У дослідженнях науковців підкреслюється важливе значення будівельно-конструктивної діяльності для розвитку дітей старшого дошкільного віку. Ця діяльність являє собою будівництво або створення об'єктів різної форми та розміру, які можуть бути використані дітьми у подальшій грі. У будівельно-конструктивній діяльності використовуються різні матеріали: будівельні матеріали (кубики, бруски різної форми та розміру з дерева та пластмаси), спеціальні конструктори (LEGO та ін.), а також різні природні матеріали (пісок, сніг, камінчики, гілочки, шишки та ін.). Провідною формою організації будівельно-конструктивної діяльності є гра. Старшим дошкільникам до вподоби грати в будівельників, зводити будівлі та фортеці з різних матеріалів, у тому числі і природних. Взимку вони із задоволенням будують снігові гірки та фортеці, грають у сніжки, на весні та влітку та восени, діти використовують для будівництва пісок, каміння та інші наявні матеріали, при цьому вони домовляються між собою про форми та методи спільної роботи та кінцеву її мету [51, с.319].

Така ігрова діяльність сприяє розвитку комунікативних якостей, формуванню в старших дошкільників цілісної картини світу, залученню дітей до трудової та дорослої діяльності, виступає чинником соціалізації

особистості сучасних умовах. Будівельно-конструктивні ігри подобаються дітям незалежно від статі. І хлопчики, і дівчатка дуже люблять будувати об'єкти з кубиків, з піску, іноді зводять подобу міст із будинками та дорогами, тунелями та іншими об'єктами інфраструктури.

Будівельно-конструктивні ігри сприяють розвитку дрібної моторики, здатності планувати свою діяльність, знімає напругу, дає вихід творчим емоціям. Будівельно-конструктивні ігри спрямовані на створення певного, заздалегідь задуманого продукту. Дитяче конструювання тісно пов'язане з грою та є діяльністю, що повністю відповідає інтересам дитини. У дошкільному вихованні будівельно-конструктивні ігри виступають як засіб всебічного розвитку дитини. Вони сприяють її розумовому та моральному розвитку, розвитку мовлення, служать основою трудового та естетичного виховання, сприяють фізичному розвитку та підготовці до школи. Систематичне проведення будівельно-конструктивних ігор із дітьми дошкільного віку грає значну роль у соціалізації у суспільстві. Ці ігри сприяють формуванню мотивації до навчання, показують, що мета цієї гри не лише у створенні якогось об'єкта, а й у придбанні знань і умінь. Цей пізнавальний мотив викликає суттєві зміни у психічних процесах. Ці зміни полягають переважно у здібності довільно управляти своїми пізнавальними процесами, спрямовувати вирішення творчих, соціальних чи навчальних завдань, які стоять перед дитиною у досягненні певного рівня розвитку розумових операцій, здатності систематично виконувати розумову роботу, необхідну для свідомого засвоєння знань та соціалізації у суспільстві [2, с.28].

Будівельно-конструктивні ігри широко використовуються у практиці роботи дошкільних закладів та ігри починають проводитися з раннього віку та поступово, з кожною віковою групою, додають будівельні матеріали в ігри, і вже старші дошкільники використовують у своїх іграх найрізноманітніший будівельний матеріал, який допомагає їм побудувати сюжет гри. Ці ігри розвивають уяву, творче мислення дітей, вчать планувати

свою діяльність, пояснювати задумане, що також є важливим для успішної соціалізації дітей старшого дошкільного віку, як засобу підготовки до школи [6, с.161].

Особливістю будівельно-конструктивних ігор є їхня спрямованість на творення. У цій діяльності виявляються такі особливості особистості як бажання зробити щось своїми руками, зробити щось корисне, що також є показником успішної соціалізації у майбутньому. Але помилкою вважатиметься, що будівельно-конструктивні ігри самі по собі розвиватимуть дитину старшого дошкільного віку. Рівень розвитку будівельно-конструктивної діяльності безпосередньо залежить від того, наскільки активно вихователь включений у цей процес [16, с. 4]. Без керівництва з боку дорослих, педагогів, спеціального навчання такі ігри будуть простими та одноманітними і незабаром стануть не цікавими для дитини. Тож для повного використання потенціалу дані ігри слід проводити під керівництвом педагога. У старшому дошкільному віці, при здійсненні ігрової та продуктивної діяльності, у дітей з'являються міцні, конкретні ставлення до різних предметів, їх функцій, хоча просвітницька робота батьків також важлива. Отже, заняття та ігри доцільніше організовувати у більш невимушеній формі, завдяки якій вони швидше оволодіють новими вміннями, знаннями [15, с.172].

Протягом дошкільного дитинства гра перетворюється, удосконалюється, ускладняється. Разом з тим, гра забезпечує розвиток психіки дитини, і особистості загалом. Розвиток гри визначається характером вікових змін дошкільника. Дитяча творчість є справді культурним феноменом, тому що в її процесі відбувається присвоєння соціокультурного досвіду шляхом його активної трансформації та створення на цій основі суб'єктивно нового продукту (малюнку, тексту, конструкції та ін.). Конструювання в старшому дошкільному віці може бути справді творчим, що розвивається і розвиває. У творчому конструюванні формується універсальна здатність дитини до побудови цілісності (конструкцій,

малюнка, сюжету, тексту та ін.) та наділення їх індивідуальними сенсами [18, с.108].

Загальними показниками творчого конструювання як процесу діяльності та її продукту є:

- «створення образів (конструкцій) – їх оригінальність, новизна, варіативність, виразність, ступінь віддаленості від вихідних даних, наділення тих самих образів різними властивостями;
- вміння будувати різні образи на одній основі;
- вміння бачити ціле раніше частин;
- інтелектуальна активність та захопленість дітей пошуковою діяльністю, їх емоційна включеність».

В основі формування дитячого творчого конструювання лежить розвиток продуктивного мислення та уяви, інтелектуальної активності, становлення експериментування з різними матеріалами, оволодіння дітьми узагальненими способами створення образів та їх практичного втілення. Кожен вид конструювання має свою специфіку, облік якої дозволяє визначити їх взаємозв'язки та розробити розвиваючі технології навчання дітей.

Вибудовування різних видів конструювання з урахуванням специфічного та загального в них у єдину систему, збагачує цей вид дитячої діяльності та призводить до виникнення її нової якості, що дозволяє ефективно вирішувати завдання розвитку дитини. У цьому кожна з видових підсистем може бути цілісна і самодостатня одиниця. У процесі поетапного навчання конструюванню формуються узагальнені методи діяльності, які дозволяють дітям творчо і самостійно будувати оригінальні задуми і втілювати їх шляхом активного пошуку варіантів рішень [20, с.76].

Широке орієнтування у матеріалі, що протікає як самостійне експериментування пізнавального характеру і формування узагальнених методів конструювання спонукають дітей вбудовувати привласнені раніше методи в нові смислові контексти, що веде до породження нових методів,

образів і сенсів. Діти старшого дошкільного віку (5-7 років) можуть самостійно виявити певні способи дії. Однак це можливо, якщо під час навчання конструювання вже молодшим дошкільникам (3-4 роки) пропонуються різні способи конструктивних рішень [20, с.78].

Висновки до розділу 1

Старший дошкільний вік – визначальний період в житті кожної дитини. Саме в цей час у дитини формуються навички та вміння як в побутовому обслуговуванні самого себе, так і починає вимальовуватись здатність до критичного мислення, активуються пізнавальні процеси. Враховуючи вищезазначене, може висунути гіпотезу про те, що дитину потрібно зацікавлювати до отримання нових знань.

Цей інтерес дуже вдало можна відкрити застосовуючи ігрові методи навчання, що в даний етап розвитку дошкільної освіти є дуже актуальним. В грі дитина вивільнюється, починає більш впевнено себе почувати та відволікатись від важкості отримання знань. Гра одночасно є і проведенням дозвілля і отримання нових знань. Ігрова діяльність впливає на розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, всіх пізнавальних процесів.

Тлумачення поняття «ігрова діяльність» в науковій літературі є детально дослідженим. Узагальнюючи загальні думки науковців, сформулюємо найбільш вдале формулювання. Ігрова діяльність – це процес навчання, який включає елементи гри, з метою провокування інтересу дитини до пізнання нових явищ, отриманні вмінь та знань не під тиском навчального процесу, а в більш легкій, розважальній формі.

Ігрова діяльність – прекрасний варіант підготовки дитини до шкільного навчання, яке не завжди дитина сприймає легко. Перехід має відбуватись поступово і відповідно вихователь має враховувати всі особливості дітей.

Таким чином, в основі будівельно-конструктивної гри лежить діяльність дітей, де вони відображають навколишнє життя в різноманітних будівлях за допомогою різних матеріалів і ігрових дій з ними. Як будь-якої творчої гри їй притаманні структурні елементи - мотив, ігровий задум, ролі, правила, ігрові дії, результат.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ БУДІВЕЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

2.1. Аналіз чинних програм щодо використання будівельно-конструктивних ігор

Зазвичай, діти рано починають цікавитися кубиками та конструкторами. Так діти на початку просто маніпулюють іграшками, пробують з'єднати дві деталі, поставити один блок на інший. Трохи пізніше з'являється бажання створювати будівлі для ляльок. Поступово конструкції ускладнюються: капітану потрібен корабель, космонавту – ракета, для театральної вистави потрібна сцена. Будівельно-конструктивні ігри дозволяють дітям старшого дошкільного віку проявити свою позитивну активність, тому вони такі популярні в середовищі дітей та їх батьків [36, с.65].

Вихователі дошкільних закладів, користуються різними програмами, щоб вдало підібрати будівельний матеріал та провести будівельно-конструктивні ігри. Тож нами було проаналізовано деякі з чинних програм щодо використання будівельно-конструктивних ігор.

Спочатку ознайомившись з Базовий компонент дошкільної освіти, ми переконались у тому, що «ігрова компетентність це – здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі», та переконались в тому, що будівельно-конструктивні ігри справді є одним з видів ігор в освітньому напрямку «Гра дитини», саме така гра відіграє ключову роль у житті дитини старшого дошкільного віку [4].

Нами було проаналізовано навчальні програми для закладу дошкільної освіти на 2022-2023 навчальний рік. У програмі розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» в освітньому напрямі «Гра дитини» для дітей старшого дошкільного віку поставлені завдання, які дитина вже повинна виконувати та вміти під час будівельно-конструктивних іграх. Це такі завдання як:

- «дитина має вчитись планувати процес створення конструкцій, обговорювати його з іншими гравцями;
- формувати вміння планувати майбутню будівлю: виокремлювати частини, просторове розміщення, призначення, тощо, а також вчитись будувати за зразком;
- дитина повинна виховувати цілеспрямованість, наполегливість, бажання довести розпочату справу до кінця, домагатися якісного виконання задуму (виправляти помилки, переробляти зроблене);
- діти мають вчитись діяти послідовно, розвивати витримку. Посидючість.

- формувати та використовувати різний матеріал»;

В той час вихователь має заохочувати дітей до прояву творчості та фантазії, до використання споруд у майбутніх іграх [38].

Аналізуючи програму розвитку дитини «Я у світі», бачимо, що в освітньому напрямі «Діяльність дитини», під час ігрової діяльності, а саме: під час будівельно-конструктивних ігор дитина старшого дошкільного віку має відображати широке коло об'єктів довкілля. При цьому використовувати попередньо набутий досвід діяльності з різними конструкторами, природними та штучними матеріалами; створювати власні споруди, конструкції за зразком, умовами, задумом. У цьому віці дитина вже уміє планомірно розглядати предмети і споруди, малюнки, фото, прості креслення, виокремлювати в них основні складові конструкції, їх співвідношення за розмірами, формами, розміщенням; добирає необхідні матеріали, деталі; використовує різні способи створення будівлі, кріплення,

елементи оздоблення; аналізує і прогнозує результати власної та спільної діяльності; уміє діяти послідовно, злагоджено з іншими учасниками, виявляє доброзичливість, готовність допомагати [53].

А в програмі «Дитина» окремо описується освітній напрям «Конструювання», в якому і розроблений зміст роботи для дітей старшого дошкільного віку:

- «конструювання з будівельного матеріалу;
- конструювання з деталей конструкторів;
- конструювання з паперу і картону;
- конструювання з природного матеріалу;
- конструювання з викидних матеріалів».

Саме в освітньому напрямі «Конструювання» діти найбільше стикаються з будівельно-конструктивними іграми, тому що заняття з конструювання плавно переходять в будівельно-конструктивні ігри [23, с.217]. Окремо в освітньому напрямі «Гра дитини», описані будівельно-конструктивні ігри, а саме рекомендовані теми до ігор та завдання:

- «заохочувати дітей до організації будівельно-конструктивних ігор, застосовуючи здобуті знання про якості будівельних матеріалів та попередній досвід будівництва;
- удосконалювати вміння будувати об'єкти з різних матеріалів (конструктори, природні матеріали, вторинні матеріали) за зразком різного характеру (модель, малюнок, фото, схема тощо);
- заохочувати до прояву творчості та фантазії;
- заохочувати до аналізу результатів своєї будівельно-конструктивної діяльності» [23, с.315].

Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку не приділяє увазі саме завданням щодо будівельно-конструктивних ігор, в програмі описані завдання, які охоплюють напрямок ігрової діяльності дітей [39].

Отже, проаналізувавши чинні програми щодо використання будівельно-конструктивних ігор для дітей старшого дошкільного віку, то можемо дійти висновку, що всі програми описують завдання, навички та уміння, якими має користуватися дитина старшого дошкільного віку під час будівельно-конструктивних іграх.

2.2. Практика використання будівельно-конструктивних ігор у сучасних українських ЗДО

Щоб у дітей була можливість зайнятися конструюванням, необхідно правильно організувати предметне середовище в дошкільному закладі та вдома. Довгий час вважалося, що завдання дорослих – забезпечити дитини необхідними матеріалами. Проте педагогічні спостереження показали, що без спеціального навчання ігри дітлахи з будівельним матеріалом зводяться до примітивного маніпулювання. Звідси витікають завдання, що стоять перед сучасними вихователями. Вони повинні познайомити дітей з різними способами конструювання, розкрити зміст самостійних ігор та формувати дружні відносини серед дітей. Важливо вчити вихованців аналізувати побачені споруди, підбирати підходящий матеріал, планувати майбутню роботу [52].

Основними цілями будівельно-конструктивної гри є:

- «розширення знань дітей про працю будівельників, техніку, що використовується ними;
- виховання художнього смаку, інтересу до архітектурних споруд;
- розширення словникового запасу;
- формування різноманітних сенсорних еталонів (форма, величина, колір, розмір тощо);
- розвиток конструктивних та творчих здібностей;
- вдосконалення дрібної моторики;

- виховання працьовитості, самостійності, винахідливості, ініціативності;
- розвиток просторової уяви, розумових операцій (порівняння, аналіз, синтез);
- формування навичок спільної, дружньої роботи» [9, с.147].

Дошкільна педагогіка ретельно вивчила особливості дитячої будівельно-конструктивної гри. В результаті була розроблена наступна класифікація, що активно використовується вихователями у дошкільних навчальних закладах:

- «Конструювання за зразком. Діти відтворюють будівництво за педагогом чи орієнтуючись на схему, малюнок, креслення.
- Конструювання за моделлю. Дітям показують готове спорудження. Вони самостійно ділять його на складові, підбирають деталі необхідної форми та відтворюють модель.
- Конструювання за умовами. Дітям оголошуються параметри, яким повинне відповідати будівництво (двоповерховий будинок для дрібних іграшок, гараж для двох машинок з під'їзною доріжкою). Однак наочного зразка не дається. Діти самі генерують ідеї та втілюють їх з використанням різних матеріалів.
- Конструювання на тему. Дошкільнята самостійно обирають матеріали та техніки, з якими будуть працювати, розробляють проект без допомоги дорослих. Вихователь називає лише тему будівельно-конструктивної гри: автомобілі майбутнього, місто, тварини.
- Конструювання за задумом. Дитина сама вирішує, що і як вона буде будувати, вчиться втілювати у життя свій власний проект. Для дошкільника це саме важке завдання» [14, с.88].

Зазвичай для дітей старшого дошкільного віку створюють гуртки «Конструювання», в яких використовують необхідні матеріали та обладнання

для дослідів та експериментів, різноманітні види конструкторів, оформлено картотеки ігор.

У зв'язку з цим необхідно виділити умови ефективного розвитку будівельно-конструктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку:

- «використання різноманітних форм будівельних матеріалів (кубики, бруски різної форми та розміру);
- використання різноманітних матеріалів (бруски з дерева, пластмаси), у тому числі природних (пісок), сніг, камінчики, гілочки, шишки та ін.);
- використання спеціальних конструкторів (LEGO та ін.);
- усунення розумового навантаження дошкільнят;
- постійна зміна методів та прийомів роботи з дітьми;
- зміна розумового навантаження та фізичного;
- створення психологічно комфортної обстановки на занятті (тон, стимулююча оцінка, розміщення матеріалу та ін.);
- використання індивідуальних та групових форм проведення занять;
- організація освітнього процесу на основі педагогіки співпраці, що сприяє емоційному, психологічному зближенню дітей та дорослих;
- використання здоров'язберезувальних технологій та комплексу психогігієнічних заходів: рухові розминки, динамічні паузи, гімнастики, емоційні етюди, релаксація, дихальна та звукова гімнастика, театралізовані вистави» [22, с.72].

Проаналізувавши педагогічну роботу з розвитку дітей за допомогою будівельно-конструктивної діяльності, нами були встановлені деякі, найефективніші, на наш погляд, методи та прийоми:

- «проведення занять у формі гри;
- будівництво (конструювання) за зразком, створеним педагогом;
- обговорення мети будівництва (конструювання);

- обговорення порядку роботи, демонстрація способів створення вихователем;
- використання створених будівель або виробів в іграх;
- застосування групових методів роботи, пропонувати дітям будувати (конструювати) разом, підказувати послідовність дій, вчити точності та акуратності, пропонувати дітям доробити те, що почав будувати чи конструювати вихователь» [24, с.184].

Показ та аналіз зразку, виконання вихователем всіх дій з виготовлення конструкції застосовуються, коли діти не мають достатнього досвіду конструювання, або коли вони вперше споруджують будівництво або вироби з паперу та способи дій їм незнайомі. Дуже важливо сформувати в дітей узагальнені способи обстеження предметів, навчити виділяти частини предмета, визначати основні, від яких залежить розташування інших частин, встановлювати їх функціональне призначення. Тому обстеження предметів проводиться в наступній послідовності:

- «цілісне сприйняття предмета із загальною характеристикою – визначення загальної форми предмета, виділення основних його частин, визначення його форми та величини.
- виявлення просторового розміщення частин щодо один одного.
- виділення дрібніших частин та визначення просторового розташування їх по відношенню до основних, визначення матеріалу, з якого виконана кожна частина.
- у підсумку повторне сприйняття предмета в цілому з визначенням його загальної характеристики» [16].

Для розвитку та підтримки у дітей інтересу до конструктивної діяльності використовують різні види конструювання: конструювання з паперу, природного матеріалу, кубиків та різноманітних видів конструктора. Починають з ігрових завдань із площинного моделювання (з геометричних фігур, паличок Кюїзенера). Спочатку діти викладають зображення,

накладаючи геометричні фігури на схему, потім конструюють за задумом «Виклади зображення з геометричних фігур», «Перетворення фігур». Далі дітям пропонується виготовити вироби з геометричних фігур (килимки, зірку тощо). Дітям дуже подобаються вироби типу орігамі та з елементами мозаїки. Дані завдання дозволяють легко запам'ятовувати та розрізняти назви геометричних фігур, підбирати їх за кольором, формою, шукати цікаві рішення [32, с.55].

У результаті розвивається увага, сприйняття, логічне мислення. Перш, ніж перейти до самостійної конструкторської діяльності, необхідно дати дітям зразок побудови, щоб вони зрозуміли призначення кожної деталі, способи їх з'єднання. Треба сказати, що конструювання на зразок – важливий навчальний етап, де можна вирішувати завдання, які забезпечують перехід дітей до самостійної пошукової діяльності творчого характеру. Далі переходимо до більш складного етапу – конструювання за найпростішими кресленнями та наочними схемами, через яке розвивається наочне моделювання, тому що треба співвіднести розмір, колір, форму деталей та скомбінувати їх [41, с.6].

У процесі роботи діти розглядають креслення, відповідають на питання: «Що намальовано на схемі?», «З яких деталей складається споруда?» І, нарешті, конструювання за задумом, що дозволяє самостійно та творчо використовувати знання та вміння, отримані раніше. Споруджуючи свої будівлі, діти мають можливість вигадувати і створювати щось нове. Вони експериментують, винаходять, фантазують і обігрують свої споруди.

У старшому дошкільному віці хлопці освоюють основи технічного моделювання та конструювання за допомогою різних видів конструкторів: LEGO, «Юний інженер», «Механік» тощо. Конструктор LEGO є універсальним і багатофункціональним, тому він використовується в різних видах діяльності та надає величезних можливостей для експериментально-дослідницької діяльності дитини.

Безперечно, конструктор стимулює дитячу фантазію, уяву, формує моторні навички, конструктивні та творчі здібності [26]. Пізнавально-дослідницька діяльність дозволяє дитині безпосередньо задовольнити властиву їй допитливість і змодельовати у своїй свідомості картину світу, засновану на власних спостереженнях, досліджах, встановленні взаємозалежності, закономірності.

У кожного з видів конструювання є свої переваги, тому необхідно поєднувати їх у освітній роботі з дітьми протягом усього дошкільного періоду. При організації будь-якого виду конструювання необхідне розумне комбінування навчального впливу педагога та самостійності, творчості дітей.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши чинні програми ми дійшли висновку, що всі програми приділяють великої уваги будівельно-конструктивним іграм для дітей старшого дошкільного віку, та ставлять завдання, які мають вміти виконувати діти під час таких ігор.

Ігри з будівельними матеріалами передбачені в системах дошкільного виховання це є провідні системи виховання дитини, особливо на етапі вступу дитини до школи. Будівельно-конструктивні ігри здатні розвивати мислення, пам'ять, сприяють концентрації уваги.

Існують такі види будівельного матеріалу, який можна використовувати в процесі ігрової діяльності:

- штучний (всілякі види конструкторів, підлогові модульні блоки, настільний будівельний матеріал, мозаїка, папір, картон);
- природний (пісок, камінці, глина, гілочки, шишки, листя);
- підсобний (коробки, дошки, ящики).

Поступове ускладнення будівельно-конструктивної гри дає можливість дитині сформувати причинно-наслідкові зв'язки, розуміти сам процес побудови, дозволяє уявити те, чого дитина не бачить та спричинити результат, який має бути досягнуто.

Участь вихователя у процесі ігрової діяльності може мати різні варіанти, наприклад:

- організацію спеціальних занять, на яких діти знайомляться з особливостями матеріалів, освоюють різні способи кріплення: склеювання, накладання, укручування, зшивання і т. д.
- включення педагога в самостійні ігри дітей на правах рівноправного партнера, непомітне навчання їх новим технічним вмінням.

Процес ігрової діяльності при участі у будівельно-конструктивних іграх – це поступальний, цілеспрямований розвиток сенсомоторних можливостей дитини, її просторового, логічного і творчого мислення,

розвиток дослідницьких навичок, які забезпечують базис індивідуальних здібностей.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ЯК ВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИХ ІГОР ЯК ЗАСОБУ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

3.1. Методичні засади організації будівельно-конструктивних ігор у процесі підготовки дітей до школи

Особливістю ігор з будівельним матеріалом є те, що в їх основі лежать конструктивні вміння та здібності, внаслідок чого вони більшою мірою, ніж будь-які інші види дитячої гри, наближаються до творчої продуктивної людської діяльності. До особливостей слід віднести і те, що для засвоєння конструктивних умінь необхідне спеціальне навчання, яке вже в ранньому віці здійснюється через організовані ігри-заняття. Без послідовного формування конструктивних умінь будівельні ігри протягом великого часу можуть бути лише на рівні маніпуляцій. Будівельно-конструктивні ігри є різновидом творчих ігор. В них діти відбивають свої знання, враження про навколишній світ, самостійно зводять різні будівлі та справляють пов'язані з нею події. Будівельні ігри іноді тісно переплітаються з рольовою грою і мають деякі подібності: джерело ігор – навколишнє життя, будівельно-конструктивні ігри найчастіше носять колективний характер, іноді в будівельних іграх з'являються ролі (бригадира, будівельників та ін.) [21, с.48].

Будівельно-конструктивні ігри можуть проводитися з дітьми в ранковий час, на прогулянці, у вечірній час при прямому або непрямому керівництві цією діяльністю з боку педагога. Спеціально організовані заняття з конструювання можуть проводитися з дітьми як у ранковий, так і у вечірній час. Безсумнівно, будівельно-конструктивні ігри сприяють художньо-естетичному та емоційному вихованню дітей, створивши свою споруду, діти милуються нею, одержують емоційне задоволення від процесу результату

своїх зусиль. Спільні дії, ігрові відносини допомагають дітям вчитися будувати відносини з колективом однолітків, формують уміння домовитися, погодити задум та зусилля [8, с.19].

Узагальнений алгоритм проведення будівельно-конструктивної гри може бути представлений у такому вигляді:

1. «Постановка мети та мотиву майбутньої діяльності.
2. Вибір методу конструювання.
3. Безпосередня діяльність дітей зі спорудження побудови. Керівництво діяльністю дітей із боку педагога (залежить від способу конструювання, віку дітей, конструктивних умінь дітей).
4. Обігрування будівництва.
5. Аналіз (самоаналіз) діяльності.
6. Любування будівництвом (бажано дітьми всієї групи).
7. Прибирання будівельного матеріалу» [25, с. 88].

Всі умови необхідні для організації та проведення будівельно-конструктивних ігор можна розділити на два напрямки:

- «Спеціально організована діяльність педагога з дітьми, спрямована на оволодіння дітьми конструктивних умінь та навичок.
- Організація предметно-розвивального середовища».

До спеціально організованої діяльності, перш за все, слід віднести заняття з конструювання та навчання конструктивним навичкам у процесі спільної або самостійної ігрової діяльності педагога з дітьми. Розширення уявлення дітей про працю будівельників через бесіди, читання художньої літератури, екскурсії, розгляд ілюстрацій. Організований, цілеспрямований розгляд будівель, споруд під час пішохідних екскурсій.

Другий напрямок необхідно реалізовувати через організацію куточків будівельно-конструктивних ігор. Будівельний матеріал має бути різноманітним, естетично виглядати, бути доступним для самостійної діяльності дітей. Будівельний матеріал може бути доповнений наборами дрібних іграшок, предметів для обігрування та прикраси готових будівель. У

групі повинен бути природний і неприродний матеріал для конструювання дітьми виробів з цих матеріалів [33, с.43].

Багато, щоб у теплу пору року в групі був виносний будівельний матеріал, для використання його дітьми на прогулянці. При плануванні будівельно-конструктивних ігор необхідно ставити і вирішувати завдання спрямовані на розвиток, закріплення конструктивних навичок та умінь, на формування уявлень про процес будівництва з різноманітних матеріалів, про співвідношення частин будівлі, способів її скріплення, планувати завдання на виховання інтересу до цього виду ігор, формування колективних взаємовідносин. Але найважливіше, щоб педагог розумів значимість даного виду ігор, знаходив місце цього виду ігор у режимі дня, педагогічно доцільно керував грою дітей [19, с.8].

Конструювання з ігрових будівельних матеріалів є доступним та легким видом конструювання для дошкільнят. Деталі будівельних наборів – це правильні геометричні тіла (куби, циліндри, бруски тощо). Як правило, у будівельних наборах окремі елементи кріплять шляхом накладання один на одного, приставлення одного до іншого. Крім будівельних наборів, рекомендуються «Конструктори», які мають міцніші способи з'єднання. В іграх з конструкторами діти вчаться вирішувати конструктивні завдання, знайомляться з різними способами з'єднання деталей, створюють різноманітні рухливі конструкції. Таким чином, систематичне навчання дітей старшого дошкільного віку конструюванню готує їх до школи, сприяє формуванню вміння вчитися, досягати результатів, отримувати нові знання в навколишньому світі, закладає передумови навчальної діяльності, що відповідає цільовим орієнтирам на етапі завершення дошкільної освіти. Робота за чинними програмами дозволить виконати мету супроводу професійного самовизначення на етапі дошкільної освіти – формування первинного уявлення про світ професій, інтересу до професійно-трудова діяльності, позитивних установок до різних видів праці та творчості. Важливо, щоб ця робота не закінчилася у дитячому садку, а мала

продовження у школі. Практика показує, що найбільшою популярністю та інтересом у дошкільнят старшого віку є користування LEGO-конструктори, які діти активно використовують у будівельних іграх [46, с.26].

Перш ніж приступити до конструювання або складання по елементної моделі, діти повинні позначити фігуру, назвати її, вибрати і назвати форму елементів, що пропонуються для конструкції. Велике значення пізнання мають рух рук. Шляхом обмацування, погладжування предмету дитина знайомиться з її величиною, обсягом, формою. Дуже важливо також пізнання просторових якостей, руху погляду по предмету.

На основі цього можна запропонувати серію ігор із конструювання:

1. «Центральна площа нашого міста» Мета: вчити споруджувати найпростіші будинки з дрібного будівельного матеріалу. Вчити виконувати роботу відповідно до загального задуму.

2. «Автобус». Мета: розвивати в дітей віком вміння відбивати свої спостереження, знання предметах. Вчити їх робити міцну основу споруди, використовуючи циліндри, робити перекриття.

3. «Вулиця міста». Мета: активізувати знання дітей, вчити їх творчо застосовувати раніше набуті конструктивні вміння, вчити розміщувати свої споруди з урахуванням розташування будівель інших дітей, закріплювати вміння працювати у колективі.

У цих іграх закріплюються і вдосконалюються вміння та навички, але гра в той же час ставить перед дітьми нові конструктивні завдання, що вимагають прояву ініціативності та образотворчості. В іграх ці вміння заглиблюються та закріплюються. За певної спрямованості навчання конструювання та керівництва конструктивними іграми дітей їх спільна діяльність надає великі змоги виховання початкових навичок роботи у колективі.

У грі конструювання є динамічний процес: одну й ту саму споруду діти вдосконалюють, перебудовують, доповнюють різними деталями. При цьому будівлі дітей, як правило, значно складніші за ті, які їм дані на заняттях. В

іграх найповніше розкриваються індивідуальні особливості дитини, виявляються її інтереси та схильності, знання та уявлення, все це відбувається за умови уважного керівництва вихователя, який спрямовує ініціативу творчості дітей [5, с.55].

Головною умовою всебічного розвитку є пізнання навколишнього світу дітьми за допомогою створення 3D моделей із конструкторів нового покоління, які забезпечують складність та багатовимірність конструктивної ідеї. Тривимірна конструкція повніше розкриває предмет або інший об'єкт навколишнього світу, коли в результаті конструювання дитина, беручи участь у її створенні, може розглянути її з усіх боків, відчути, доторкнутися і при бажанні модифікувати [48, с.13].

Візуалізація 3D конструкцій – це просторова система пізнання навколишнього світу. LEGO – одна з найвідоміших та найпоширеніших нині педагогічних систем, що широко використовує тримірні моделі реального світу та предметно-ігрове середовище навчання та розвитку дитини. Набори LEGO зарекомендували себе у всьому світі як освітні продукти, що задовольняють найвищі вимоги гігієнічності, естетики, міцності та довговічності.

У силу своєї педагогічної універсальності вони виявляються найкращими наочними посібниками та іграшками, що розвивають. Причому цей конструктор спонукає працювати однаково і голову, і руки дитини. Перспективність застосування LEGO обумовлюється її високими освітніми можливостями: багатофункціональністю, технічними та естетичними характеристиками, використання у різних ігрових та навчальних зонах.

Конструювання нового покоління призначене для того, щоб започаткувати формування у дитини цілісного уявлення про світ техніки, влаштування конструкцій, механізмів і машин, їх місце в навколишньому світі, творчих здібностей [48, с.13].

3.2. Складання картотеки ігор

У розробці картотеки будівельно-конструктивних ігор для дітей старшого дошкільного віку ми йшли від простого до складного. Будівельно-конструктивні ігри сприяють розвитку у дитини винахідливості, терпінні, посидючості, волі, загострюють розум, тренують око і точність рухів – все те, що вкрай важливо дитині в школі.

Реалізація даної картотеки дозволяє стимулювати інтерес та допитливість, розвивати здібності до вирішення проблемних ситуацій – уміння досліджувати проблему, аналізувати наявні ресурси, висувати ідеї, планувати рішення та реалізовувати їх, розширювати технічний, математичний словники дитини.

Нами було розроблено планування будівельно-конструктивних ігор для старшого дошкільного віка на навчальний рік, кожен місяць маю свою тему і до цієї теми висвітлені завдання.

Вересень «Місто майстрів».

1. Продовжувати вчити дітей розрізняти і називати будівельні деталі, самостійно перетворювати споруди в залежності від призначення.

2. Розігрування сценки «Як-то Кубик в ліс пішов» (Л. Куцакова).

3. Продовжувати вчити споруджувати будівлі з піску.

Жовтень «Меблі для гномів».

1. Вчити будувати меблі, закріплювати знання про основні частинах і деталях меблів.

2. Закріплювати знання і вміння заміщати будівельні деталі їх площинними графічними зображеннями.

3. Конструювання з природного матеріалу на тему: «Гномики» з використанням схем (для обігравання будівель).

Листопад «Вокзали», «Метро».

1. Побудова елементарних конструкцій за готовим кресленням. Вчити читати креслення, дізнаватися одні й ті ж деталі в різних проєкційних

зображень. Вправляти в самостійному виборі деталей, будувати спільно з партнерами.

Грудень «Будинки для гостей з іншої планети».

1. Закріплювати вміння відображати в споруді залежність між призначенням об'єкта та особливостями будови. Вчити будувати предмети з вільним внутрішнім простором.

2. Конструювання будинків з паперу. Вчити складання паперу, згладжування ліній згинів, розрізання за схемою.

3. Вчити споруджувати будівлі з снігу (гірки, драбинки).

Січень «Будинки багатоповерхові».

1. Вчити дітей орієнтуватися в площинних схематичних зображеннях та вміння передавати в споруді особливості будови, доповнювати конструкцію спорудою драбинки, інших доповнень.

2. Конструювання будинків з паперу. Вчити нескладним поробок з паперу, вчити робити згини, надрізи (трвз).

3. Снігові споруди. Закріплювати вміння споруджувати споруди зі снігу для ігор.

Лютий «Театри», «Казкові палаци».

1. Стимулювати самостійний пошук дітьми конструктивного рішення будівель для персонажів казок. Закріплювати вміння користуватися графічним моделюванням у процесі розробки задуму конструкції.

2. Вчити виготовлення казкових персонажів з паперу.

3. Вчити виготовлення з снігу казкових персонажів, тварин, для активізації рухової активності з використанням схем, креслень.

Березень «Вантажні машини».

1. Вчити встановлювати залежність машини від її функціонального призначення. Закріплювати вміння складати графічну модель, уміння розчленовувати загальну схему на частини.

2. Вчити конструювання дерев з паперу (скручування, склеювання, розрізання).

3. Конструювання з металевих деталей (візок, вантажівка), вчити аналізувати схеми, з'єднувати деталі.

Квітень «Військові машини».

1. Вчити створювати конструкції машин за самостійно складеної і доповненої схемою, вчити виділенню в групі предметів загальних функціональних частин.

2. Конструювання з різних видів конструкторів. Вчити з'єднання деталей різними способами, вчити будувати за схемою.

Травень «Пасажирський транспорт».

1. Продовжувати вчити складання і використання схематичних зображень предметів у різних площинних проєкціях в процесі конструювання. Сприяти бажанням вносити у схему предмета доповнення, що зображують особливості конкретного зразка.

2. Конструювання за задумом з паперу, непридатного матеріалу.

Також ми розробили таке ж планування, на навчальний рік, в якому описані ігри та завдання, які слугують саме як засіб підготовки дітей старшого дошкільного віку до школи.

Вересень «Наш мікрорайон». (за задумом)

1. Спорудження будівель з піску. Продовжувати вчити будувати різні будинки з будівельного матеріалу. Розвивати вміння обмірковувати призначення і будова майбутньої споруди, вчити використовувати графічні начерки споруди (дитячий садок, магазин, школа).

Жовтень «Казковий палац».

1. Продовжувати вчити робити споруди спільно, використовуючи при цьому графічний начерк.

2. «Звірятка».

Конструювання з природного матеріалу (з використанням схем).

Листопад «Транспорт».

1. Закріплювати вміння аналізувати предмет, виділяючи в ньому основні функціональні частини та особливості будови, вчити впізнавати вид проекційного зображення предмета на малюнках.

2. Вчити будувати предмети за власним поданням обох призначення і будову.

Грудень «Казковий транспорт».

1. Розвивати вміння дітей створювати власний задум конструкції по запропонованій темі, використовуючи схематичний малюнок споруди.

2.»Конструювання з снігу».

Вчити спорудження будівель з снігу за складеним кресленням («Сніговий поїзд», «Аеросани», «Чоботи-скороходи»).

3. Конструювання з паперу («Килим-літак» - плетіння).

Січень «Місячне містечко».

1. Розвивати вміння конструювати незвичайні будівлі, використовувати складання креслення споруди.

2. Конструювання «місяцеходу» з металевого конструктора (з використанням схеми).

3. Конструювання з непридатного матеріалу з паперу іграшок звичайної споруди.

Лютий «Старовинні замки».

1. Продовжувати знайомити дітей з конструкціями старовинних замків і монастирів, вчити аналізувати графічне зображення будівлі, обговорювати дітьми призначення замків, веж, входів; вчити планувати свої дії, діяти спільно. Продовжувати знайомити з елементами архітектури.

2. Конструювання замків зі снігу і папери (за схемою).

Березень «Старе місто».

1. Продовжувати знайомити дітей з елементами архітектури. Розвивати вміння аналізувати схему конструкції готичного будівлі, вчити будувати різні споруди: собори, житлові будинки, міські вежі, використовувати при споруді

різні архітектурні прикраси (статуї, вежі, орнаменти); розвивати вміння дітей брати участь у плануванні ходу будівель, аналізувати схеми будівель.

2. Конструювання з паперу. Вчити конструювання будинків з паперу, конструювання будівля з пластмасового і металевого конструктора.

Квітень-травень.

1. Конструювання за задумом з різних матеріалів. Навчати самостійного вибору деталей, розробку задуму-образу конструкції предмета, складання схем, створення будівель.

2. Розвивати інтерес до архітектурною спорудою. Вчити аналізу ілюстрацій і визначення архітектурного стилю.

3. Конструювання з піску за задумом.

Та розробили картотеку ігор з LEGO та будівельно-конструктивних ігор. Які можна використовувати з дітьми щоденно.

Картотека ігор з LEGO та будівельно-конструктивних ігор для дітей старшого дошкільного віку:

1. «Хатинка для тварин»
2. «Чарівні лінії»
3. «Склад числа»
4. «Мухи повторюхи»
5. «Кругосвітня подорож»
6. «Конструюємо фантастичну рибу»
7. «Збудуй модель і розв'яжи задачу»
8. «Будуємо казку»
9. «Іграшкові меблі»
10. «Дорогою до школи» (побудова вулиці міста).
11. «Транспорт для школярів»
12. «У школу через місток» (побудова моста)
13. «Будуємо школу»
14. «Чарівна школа казки»

15. «Школа» (побудована за задумом дітей)
16. «Класна кімната» (побудова класної кімнати, столів і стільців для учнів та вчительки)
17. «Шкільна бібліотека»
18. «Автомобільний міст»
19. «Вантажний транспорт»
20. «Облаштуй кімнату» (Додаток 1)

Висновки до розділу 3

Після дослідженні теоретичних аспектів застосування будівельно-конструктивних ігор, нами були запропоновані рекомендації щодо організації процесу навчання та конкретні ігри, які можуть бути використані вихователем на заняттях у дошкільному навчальному закладі.

Основним, на що варто звернути увагу при проведенні таких ігор є те, що цей процес є творчим. Кожна дитина унікальна та має власне бачення, як може бути побудована та чи інша конструкція. Вихователь в жодному разі не повинен вказувати в категоричній формі на недоліки, які виявлено в процесі навчання. Саме ліберальний підхід є основою в організації будівельно-конструктивних ігор. Звичайно, що вихователь може націлювати та використовувати підказки, щоб досягти потрібного результату при формуванні відповідних знань та навичок.

Не слід забувати і про те, що кожна дитина має власний художньо-естетичний смак, насиченість уяви та бажання самовираження. Відтак, при таких іграх обов'язково варто розказати дітям про загальні умови та правила, які будуть використовуватись у процесі гри. Побудова за зразком та фотографіями, наочністю виключає можливість дитини до фантазування та вибору. Конструювання за задумом та єдиною умовою може дати дитині можливість творити так, як вона того бажає сама.

Нами були розроблено планування будівельно-конструктивних ігор для старшого дошкільного віка на навчальний рік, кожен місяць маю свою тему і до цієї теми висвітлені завдання. Та картотека будівельно-конструктивних ігор для щоденного використання.

ВИСНОВКИ

У дошкільному віці у дітей закладаються та формуються основні вміння та навички, що дозволяють справлятися з різними життєвими та творчими завданнями. Будівельно-конструктивна діяльність є прекрасною основою для формування та розвитку великої кількості умінь та навичок дітей, дозволяє закріплювати знання про форми та фізичні властивості предметів, розвиває творчу уяву, мислення, вміння орієнтуватися у просторі та багато іншого.

Вивчення педагогічних досліджень, присвячених формуванню будівельно-конструктивної діяльності дошкільнят, дозволило нам зробити висновок про те, що саме ця діяльність найбільш доступна дітям, відповідає рівню їх розвитку і, крім усього, цікава, приносить задоволення від створення власними руками певних виробів, предметів, споруд використання їх у процесі гри.

Будівельно-конструктивні ігри – різновид творчих ігор, у яких діти відображають навколишній предметний світ, самостійно зводять споруди та грають ними. Будівельна гра – це така діяльність дітей, основним змістом якої є відображення навколишнього життя в різних будівлях та пов'язаних з ними діях. Їх вплив на розумовий розвиток визначається тим, що в задумі, змісті будівельних ігор укладено те чи інше розумове завдання, вирішення якого вимагає попереднього обмірковування: що зробити, який потрібний матеріал, у якій послідовності має йти будівництво.

У дошкільному віці гра проходить досить важливий крок у своєму розвитку та вдосконалення. Виділяє чотири рівні у розвитку гри, які одночасно є і стадіями розвитку в дітей віком. На першому рівні виділяють такі параметри гри: події з певними предметами, спрямовані на співучасника гри (дії виховательки, спрямовані на дітей). На цьому рівні логіка дій легко порушується без протестів зі сторони дітей.

Другий рівень розвитку гри характеризується такими особливостями: змістом гри є дія з предметом, при цьому характерна відповідність ігрової дії до реальної дії; намічається поділ функцій; логіка процесів визначається необхідною послідовністю.

Третій рівень розвитку гри характеризується такими особливостями: основним змістом гри стає виконання ролі та дій, що впливають з неї, серед яких починають виділятися спеціальні дії, що передають характер ставлення до інших учасників гри; ролі ясно окреслені та виділені; логіка та характер дій визначаються взятою роллю; дії стають різноманітними; порушення логіки дій опротестовується.

Четвертий рівень розвитку гри характеризується такими особливостями: основним змістом гри стає виконання дій, пов'язаних із ставленням до інших людей; ролі ясно окреслені та виділені; дії розгортаються в чіткій послідовності, що суворо відтворює реальну логіку; порушення логіки дій та правил відкидається, відмова від порушень мотивується не просто посиланням на реальну дійсність, а й вказівкою на раціональність правил. Ненав'язливе втручання вихователя в хід гри, підбір разом із дітьми нових сюжетів забезпечує розширення ігрової діяльності дітей, одночасно розширюючи та збагачуючи життєвий досвід дитини.

У процесі творчого конструювання в дітей розвивається яскрава описова мова, формуються способи змістовної взаємодії, вміння вести діалог, культурне ставлення до матеріалів і самих конструкцій. До загальних педагогічних умов реалізації розробленої системи формування творчого конструювання належать:

– побудова навчання за принципом від загального до приватного, специфіка якого по відношенню до дошкільного віку полягає, насамперед, у тому, що будь-який конкретний зміст знання, спосіб, прийом має виступати як прояв чогось спільного;

- використання різних форм організації навчання (за зразком, умовами, темою, задумом та ін.) в різній послідовності, вибудовування якої залежить від виду конструювання;
- поєднання індивідуальних та колективних форм діяльності
- діалогічна форма спілкування дітей з дорослими та один з одним під час конструювання, на відміну від існуючої монологічної традиції;
- надання дітям можливості користуватися різноманітними матеріалами на власний розсуд на заняттях та в самостійній діяльності, у тому числі на в дошкільному закладі;
- включення конструювання у ширший спектр дитячого життя та забезпечення його зв'язку з іншими видами діяльності, при якій конструювання може виступати як інтегруючий початок.

У процесі аналізу педагогічних досліджень нами були встановлені деякі, найефективніші на наш погляд методи та прийоми розвитку будівельно-конструктивної діяльності дошкільнят:

- будівництво (конструювання) за зразком, створеним вихователем; залучення дітей у процес будівництва (конструювання);
- обігравання будівлі, що вийшла (сконструйованого предмета); застосування прийому співтворчості, коли вихователь підказує дітям, що як можна побудувати, пропонувати дітям будувати (конструювати) разом, підказувати послідовність дій, вчити точності і акуратності, пропонувати дітям доробити те, що почав будувати чи конструювати вихователь.

У процесі вивчення методичної літератури та проведеного дослідження ми спробували виявити деякі додаткові педагогічні умови, за яких розвиток будівельно-конструктивної діяльності дошкільнят проходить успішніше:

- забезпечити освоєння дітьми на заняттях з конструювання різних дій, рухів: правильно прикладати деталь до деталі, користуватися клеєм, пластиліном та іншими матеріалами для з'єднання деталей при конструюванні із природних матеріалів;

- надати дітям різноманітний вибір будівельних матеріалів та засобів для конструювання;
- забезпечити дошкільникам цікавий зміст занять із конструювання з обов'язковим використанням ігрових методів;
- надати дітям можливість самим вибирати матеріали для конструювання, поєднувати різні матеріали, деталі, підтримувати творчу ініціативу дітей.

Для розвитку будівельно-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку у всіх вікових групах необхідно здійснювати цілеспрямоване систематичне навчання дошкільнят конструктивним умінням на спеціальних заняттях із конструювання та у вільний від занять час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агіляр Туклер В. В. Виховання ініціативності дітей у ігровій діяльності: сучасний стан. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. *Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*, №1 (13). 2017. С. 80-85.
2. Айзенбард М. М. Формування соціальних міжособистісних відносин дітей старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності / Зб. наук. праць. Харків: КЗ «ХГПА», ХОР, 2014. XXXVII.С.23-34.
3. Артемова Л.В. Реалії та перспективи розвитку дошкільної освіти України в контексті ключових позицій Болонської декларації. *Вісник Глухівського державного національного педагогічного університету ім. О. Довженка*. 2010. Вип. 16. С. 10–14.
4. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. 2021
5. Безпала С., Безпала М., Губко М. Розвиток конструкційних здібностей дітей за допомогою конструкторів LEGO Education. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 8. С. 51–56.
6. Біла І. М. Вивчення конструкторської творчості дошкільників. Проблеми емпіричних досліджень в психології: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 5-6 грудня 2013 р.) Київ: ОВС, 2013. Вип.2. С.160–165.
7. Біла І. М. Становлення творчості дошкільників у конструюванні / І. М. Біла. *Актуальні проблеми психології*: Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Київ : «Срібна хвиля», 2013. Т. XII. Психологія розвитку дошкільника. Вип 9. С. 10-18.
8. Бондар Л., Гуцол С. LEGO-конструювання в освітньому процесі різновікової групи. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 2. С. 19–20.

9. Бондар С. Г. Використання мнемотехнології в процесі формування кількісних уявлень у дітей старшого дошкільного віку. *Теорія і методика навчання: проблеми та пошуки: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*. Харків: ХНПУ, 2019. Вип. 16. С. 145-151.
10. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 256 с.
11. Венгер Л. А. Гра як вид діяльності. *Записки психолога*. № 3. 2008.
12. Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: *методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО* / упорядники Т.М. Богдан, Д.О. Галаган, Д.М. Ярошенко. Чернігів : Баликіна О.В., 2018. 60 с.
13. Відділ ЛЕГО-педагогіки. *Конструємо: граємо і вчимося Lego Dacta, Матеріали розвиваючого навчання дошкільнят*, Київ.2007. 37 с.
14. Волощенко Н.О., Коваль Ю.О. Освітньо-розвивальний потенціал Lego-технологій у розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. *Освітній дискурс: Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Київ: Гілея, 2019. Вип. 11 (3). С. 88–8.
15. Гевко О.І. Формування логіко-математичних уявлень у дітей дошкільного віку. *Формування цінностей особистості: теорія і практика: монографія* / за заг. ред. Марії Чепіль. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. С. 172–198.
16. Гнізділова О., Лукашова Ю. Використання дидактичних ігор у процесі профорієнтації дошкільників. *Педагогічні науки*. №75-76. 2020. С. 3-7.
17. Горбатих В. Будівельно-конструкційні ігри - джерело всебічного розвитку дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2009. №5. С.72-74.

18. Грицкова Ю. В. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами LEGO-конструювання. *Інноваційна педагогіка* : наук. журн. / Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій. Одеса : ПНДІЕІ, 2019. Вип. 12, т. 2. С. 106–109.
19. Гурковська Т. Конструктор як засіб атрибутивного забезпечення гри. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. №5. С. 8-9.
20. Демидова, Ю.О. Визначення рівня сформованості пізнавальної самостійності старших дошкільників у конструктивній діяльності. Педагогічний дискурс, Хм., вид-во Національна академія педагогічних наук, Інститут педагогіки, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Вип. 13, 2012. С. 76-79
21. Деренько Т.В., Макрушина Н.В., Шевцова С.В. LEGO-конструювання. *Розкажіть онуку*. 2016. №1. С. 45–55.
22. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма/ автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ ЛПС ЛТД, 2016. 160 с.
23. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін.; наук. ред.: Г. В. Беленька; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. Київ : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2020. 440 с.
24. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білоskalенко та ін.; наук.ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім.Б.Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім.Б.Грінченка, 2021. 304с.
25. Інтеграція Lego-технологій в освітньо-виховний процес в ДНЗ. *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2018. №2. С.87–90.
26. Конструктор LEGO – освітній інструмент, який відкриває широкі можливості в роботі з дітьми дошкільного віку. Конкурсна робота з тематичної номінації «Сучасні підходи до впровадження інституційної та/або

індивідуальної форм освіти. Кривий Ріг : КЗ «ДНКТ» №3 КМР, 2020. URL: <https://vseosvita.ua/library/konstruktor-lego-osvitnij-instrument-akij-vidkrivaesiroki-mozlivosti-v-roboti-z-ditmi-doskilnogo-viku-271011.html>.

27. Кудикіна Н.В. Теорія ігрової діяльності дітей : *монографія* ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2012. 235 с.

28. Кулінка Ю.С., Закарлюка І.С., Масляна Д.В., Хараджян Н.А. Формування STEM-компетентностей дітей дошкільного віку за допомогою засобів робототехніки. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної online-конференції «Світові освітні тренди: створення творчого середовища STEAM-навчання»*. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2021. С. 40 – 43.

29. Лохвицька Л. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 24 с.

30. Мельниченко О.В., Третяк В.О. Вирішення проблем ігрової діяльності в українській педагогічній науці: останнє десятиліття: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. С. 233

31. Міхеєва О.В. Якушкін П.А. Набори LEGO в освіті, або LEGO + педагогіка = LEGO ДАСТА. *Інформатика і освіта*. 2016. № 3. С.137-140.

32. Міхеєва О.В., Якушкін П.А. LEGO: середовище, іграшка, інструмент. *Інформатика і освіта*. 2016. № 6. С. 54-56.

33. Пеккер Т.В., Голота Н.М., Терещенко О.П., Резніченко І.Ю. Програма розвитку конструктивних здібностей у дітей дошкільного віку «ЛЕГО-конструювання». Київ: 2010. 50 с.

34. Піроженко Т. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік. Київ: Генеза, 2016.88с.

35. Піроженко Т. О. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік. Київ: Генеза.2016. 451 с.

36. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.

37. Попович О. М. Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00. 04 «Теорія та методика професійної освіти». Тернопіль, 2017. 22 с.
38. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»/ О.І. Білан; за заг. ред. О.В. Низковської, 2021. – 256 с.
39. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2021. 80 с.
40. Рібцун Ю. В. Вихователь й малюки конструюють залюбки: *метод. посібник для роботи з дітьми 3-6 років*. Київ: Генеза, 2017. 192 с.
41. Рожок ТЛ., Костецька О.А. Від маленької цеглинки – до розумної дитинки / *Дидактично-ігровий посібник*, Вінниця: КУ «ММК». 2018. 15 с.
42. Розвиток, навчання і виховання дітей у різновікових групах : *навч.- метод. посіб.* / автор-упорядник : Л. В. Зданевич. вид. 2-ге, доповн. Хмельницький: вид-во ХГПА, 2013. 196 с.
43. Рома О. Гра по новому, навчання по-іншому: *методичний посібник*. Київ : The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
44. Рома О.Ю., Близнюк В.Ю., Борук О.П. *Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO»*. The LEGO Foundation. 2017. 140 с.
45. Савченко М.В. Вплив ігрової діяльності на виховання самостійності в дітей дошкільного віку. *Наука і освіта*. 2011. № 4. С. 358–361.
46. Смоляна С., Адаменко О. Веселі хвилинки з LEGO-цеглинками. *Дошкільне виховання*. 2017. № 12. С. 26–27.
47. Стаєнна О. Ігрова діяльність дошкільників: сучасний формат. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. №10. 2018. С. 38-42.

48. Стеценко І. Конструктор-універсальна 3D-наочність. *Дошкільне виховання*. 2015. № 9. С.13.
49. Федорова М. Теорія та методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку: *навчальний посібник*. Житомир: ФОП Левковець, 2018. 105 с.
50. Чернега Н. С. Організація ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку. 2019. [URL:https://vseosvita.ua/library/organizacia-igrovoi-dialnosti-ditej-starsogo-doskilnogo-viku-166115.html](https://vseosvita.ua/library/organizacia-igrovoi-dialnosti-ditej-starsogo-doskilnogo-viku-166115.html)
51. Шалда Н.В. Інтеграція LEGO-технології в освітній процес дошкільного навчального закладу. Особистісно-професійна компетентність педагога: теорій і практика: *збірник матеріалів II Всеукраїнської науковометодичної практичної конференції (28 лютого 2018 р.)* / за заг. ред. Л.В. Сєрих. Суми: НІКО, 2018. С. 319–321.
52. Щербакова К. Й. Рольові ігри з будівельним матеріалом як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки», №1. 2019. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3266>.
53. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2021. 488 с.

Картотека ігор з LEGO та будівельно-конструктивних ігор для дітей старшого дошкільного віку.

Ігри з LEGO:

«Хатинка для тварин»

Мета: Закріплювати знання дітей про свійських тварин. Розвивати моторику рук, виховувати бережливе ставлення до природи, бажання охороняти та доглядати за ними. Надати можливість втілювати свої ідеї під час вправи за допомогою LEGO- конструктора. Розвивати мовлення, мислення, увагу та пам'ять.

Вік 5-6 років

Обладнання: LEGO DUPLO, картинки з зображенням корови, свині, собаки.

Ключові слова : собака, свиня, корова, тулуб, голова, лапи, хвіст. Хатинка висока, низька, широка, вузька.

Хід вправи

Запропонувати дітям розглянути тварин, описати їх зовнішній вигляд.

Проговорити з дітьми: - де живе корова, де живе собака, де живе свиня.

Які у цих тварин хатинки: високі чи низькі, широкі чи вузькі.

Поділити дітей на 3 підгрупи, (усі діти сидять на килимку) і запропонувати побудувати будиночки різного розміру. Роздаємо дітям пластини та кубики LEGO DUPLO. Кожна підгрупа повинна побудувати будиночок для своєї тваринки.

1- Для корови

2- Для свині

3- Для собаки

Підсумок: Яка має бути хатинка у тварин :

У корови - висока, вузька

У свині - низька, широка

У собаки –маленька, широка.

«Чарівні лінії»

Мета: Закріпити знання про LEGO-деталі; вправляти в умінні з'єднувати деталі між собою; формувати знання про прості властивості ліній, сенсорні основи сприйняття; розвивати візуальну пам'ять, творчу уяву; розвивати координацію «око-рука»; розвивати дрібну моторику рук, тренувальні здібності в підготовці руки до письма; розвивати самостійність, ініціативність, уміння планувати роботу.

Вік: 5-6 років

Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO, картинки з зображенням об'єктів, схеми.

Ключові слова: ламана, пряма, хвиляста лінії, рахунок, кольори.

Хід вправи:

Поділіть дітей на підгрупи (по 2-3 особи)

- Для кожної підгрупи набір із різних по кольору і формі деталі та схеми траєкторії руху різних об'єктів (Наприклад: літак, метелик, коник стрибунець)
- Попросіть знайти схему та підібрати деталі для заданого об'єкту
- Побудувати лінію, що імітує траєкторію руху об'єкта
- Рух вказівним пальцем по збудованій лінії

Запитання та завдання:

- ❖ Які цеглинки використали?
- ❖ Чим схожі і чим різняться?
- ❖ Скільки використали деталей?
  - ❖ Для якого об'єкту здобували шлях?
  - ❖ Як називається лінія? Тренувальні рухи по лінії вказівним пальцем.

Збудувати предмет, де використовується лінія? (пряма, ламана, хвиляста.

«Склад числа»

Мета: Вправляти в умінні утворювати число з двох менших. Формувати сенсорні основи сприйняття, розвивати логічне мислення, координацію «око-рука», дрібну моторику рука. Виховувати самостійність у вирішенні завдань.

Вік: 5-6 років

Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO, цифри.

Ключові слова: склад числа, рахунок, кольори, цифри

Хід вправи:

Перед кожною дитиною картка з цифрою та LEGO-цеглинки однакової форми, розміром але різних за кольором, пластина.

Запропонувати з двох чисел скласти число, яке є у кожного на картці.

Попросіть назвати з яких по кольору складається число

Запитання та завдання:

- ❖ Як ви утворили число?
- ❖ Візьміть інші за кольором цеглинки та утворіть з них задане число?
- ❖ Утворіть задане число з іншої кількості цеглинок.
- ❖ Опишіть цеглинку за величиною, кольором і кількістю штирів.
- ❖ Знайдіть більші за розміром деталі та утворіть задане число.
- ❖ Чим відрізняються деталі в передньому завданні?
- ❖ Назвіть предмети, що нагадують квадрат, прямокутник.
- ❖ Скільки малих цеглинок вміщує велика цеглинка?

«Мухи повторюхи»

Мета: Формувати логічне мислення та здатність до порівняння. Розвивати зорову пам'ять. Формувати вміння виконувати завдання відповідно до поставленої мети, вміння аналізувати та оцінювати результат своєї роботи

- ❖ Вік: 5-6 років

- ❖ Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO
  - ❖ Ключові слова: відтворення, пам'ять, порівняння
  - ❖ Хід вправи:
  - ❖ Поділіть дітей на підгрупи (4-6 осіб)
  - ❖ Розташуйте в колі для кожної підгрупи набір із різних по кольору і формі цеглинок
  - ❖ Сконструйте просту модель, використовуючи 3/4 або 5 цеглинок і продемонструйте її дітям
  - ❖ Розширення
  - ❖ Попросіть дітей вибрати цеглинки такої ж форми і такого ж кольору, які Ви використали для своєї моделі.
  - ❖ Використовуючи вибрані цеглинки, попросіть дітей відтворити Вашу модель (тим часом Ви ховаєте свою модель)
- Після того, як діти побудували, ви порівнюєте моделі – чи вони однакові чи відрізняються і чим саме?
- ❖ Якщо моделі відрізняються - Ви просите дітей ще раз уважно подивитися на Вашу модель і сконструювати таку ж.

«Кругосвітня подорож»

Мета:вчити дітей: орієнтуватися на великій площині; відтворювати задані предмети. Розвивати візуальну пам'ять. Виховувати спостережливість, увагу та самостійність. Вправляти в умінні використовувати LEGO-цеглини за кольором. Розвивати конструктивні здібності.

Вік: 5-6 років

Обладнання: глобус; цеглинки LEGO DUPLO.

Ключові слова: глобус, карта, материк, водний простір, планета «Земля».

Хід вправи:

Поділити дітей на підгрупи (5 осіб).

Запропонувати дітям розглянути глобус та обрати кольори для майбутньої карти.

Попросити дітей відтворити карту по пам'яті за допомогою LEGO-цеглинок.

Завдання і запитання:

1. Якої форми глобус?
2. Які кольори на ньому переважають? Чому?
3. Що позначає кожний колір?
4. Які ще кольори LEGO-цеглинок можна використовувати для позначення суші?
5. Як називається суша? Що до неї входить?
6. Які кольори ви підбрали для своєї карти?
7. Що таке карта?
8. Які LEGO-цеглини за розміром ви використовували?
9. Скільки континентів на нашій планеті?
10. Якими LEGO-цеглинками можна позначити кожен з континентів?

«Конструюємо фантастичну рибу»

Мета: Розвивати конструкторські вміння, образне мислення, творчу уяву, винахідницькі здібності, зв'язне мовлення, вербальні та не вербальні способи комунікації, стимулювати креативність дітей; розвивати дрібну моторику рук, вміння вирішувати проблемні ситуації.

Вік: 5-6 років

Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO, пластилін, пір'я, мушлі, камінці, гудзики тощо.

Ключові слова: уява, опис-розповідь

Хід вправи

Запросити підгрупу дітей із 4-5 осіб присісти на килим, створивши коло.

Розташувати в колі набір із різних за кольором і формою цеглинок LEGO DUPLO. Запропонувати дітям закрити очі і уявити під музичний супровід зовнішній вигляд фантастичної риби: її форму, колір, розмір. Запропонувати дітям самостійно сконструювати із цеглинок рибу, якої не існує на землі (фантастичну рибу), використовуючи різноманітний підручний матеріал.

Запропонувати дітям скласти коротеньку розповідь про рибу, яку вони змодельювали.

Запитання для обговорення:

- Чи є ім'я у твоєї риби? Яке?
- Скільки цеглинок було використано під час роботи?
- Де мешкає фантастична риба? Чим вона харчується?
- Чи є в неї зуби? Вона живе сама чи з кимсь?
- Чи є в неї друзі? Хто вони?
- А вороги є? Хто вони? Чому?
- Чи може вона захищатись? Як саме?
- Чи боїться вона чогось? Чого саме?

«Збудуй модель і розв'яжи задачу»

Мета: Закріпити навички складання та розв'язання задач за сконструйованою LEGO – моделлю (на додавання та віднімання – в межах 10), розвивати увагу, мовлення, зорове сприймання, конструктивні дії.

Вік: 5-6 років

Обладнання: лотки з різними елементами конструктора LEGO DUPLO із набору «ферма» - 10 штук, картки цифр від 1 до 10, картки знаків +, -, =.

Ключові слова: задача, умова, питання, відповідь, знаки +, -, =.

Хід вправи

- Запросити дітей присісти за столи.
- Запропонувати дітям взяти на столах лотки з LEGO – елементами, розглянути їх, поміркувати, яку задачу можна придумати з запропонованими елементами.
- Запропонувати дітям сконструювати модель, скласти за нею задачу (про себе) і записати розв'язання цифрами на столі.

Запитання і завдання:

- З яких частин складається задача?
- Назви умову задачі за своєю моделлю.
- Склади запитання до задачі.
- Дай відповідь.
- Запиши розв'язання задачі цифрами на столі.

«Будуємо казку»

Мета: Вправляти дітей у вмінні розрізняти деталі за формою, кольором, розміром. Створити умови для закріплення знань про геометричні фігури. Розвивати уміння орієнтуватися на площині. Розвивати образне мислення, творчу уяву, зв'язне мовлення.

Вік: 5-6 років

Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO

Ключові слова: Увага, колір, форма, мислення.

Хід вправи

Вправу можна проводити на килимку, поділивши дітей на підгрупи, або з усією групою дітей за столами. Запропонувати дітям послухати казку, а розповідь відтворити на аркушах паперу.

Жив собі аркуш паперу. Якого кольору він був? (білого) Отже жив не тужив, та одного разу йому стало сумно. Як ви думаєте чому? (Так, навкруги все було яскраве і кольорове, а він був просто білий..) Та раптом налетів вітерець натрусив на нього насіння і виросла внизу аркуша зелена травиця. У верхньому лівому кутку прокинулось і засяяло сонечко (якого кольору промінці, якої вони довжини?). Прийшов татко і посередині аркуша побудував будинок. (Якої форми стіни, дах, вікна, скільки їх?). Прийшов син і справа від будинку побудував паркан. (скільки дощечок ви використали, якого кольору паркан? Він високий чи низенький? Прийшла матуся з донькою та зліва від будинку посадили квіти. (скільки, якого кольору, високі

чи низенькі) Ой, які гарні у вас картини вийшли! І аркушик паперу повеселішав! А хто знає чому? (На ньому з'явився малюнок). А як на вашу думку, чого ще не вистачає на ваших малюнках?

«Іграшкові меблі»

Мета: заохочувати до створення власноруч нових конструкцій, іграшкових меблів. Вчити творчо працювати в невеликому колективі (5-6 дітей) домовляючись про об'єм роботи; допомагати одне одному порадами і діями; доводити роботу до кінця. Розвивати дрібну моторику рук, творчу уяву, конструктивне мислення.

Вік 5-6 років

Обладнання: цеглинки LEGO DUPLO

Ключові слова: меблі, кольори, геометричні фігури.

Хід вправи

Поділіть дітей на підгрупи (5-6 осіб). Розташуйте в колі для кожної підгрупи набір із різних по кольору і формі цеглинок. Попросіть дітей назвати меблі які знаходяться в груповій кімнаті. Запропонуйте двом командам облаштувати кімнату гостя з країни LEGOманії, меблями які зроблені з конструктора LEGO DUPLO

Завдання і запитання:

- Назвіть меблі, які ви бачите перед собою?
- Як зроблене ліжко? Якої довжини воно має бути?
- Скільки прямокутних брусків необхідно для «Матраца», чим їх можна замінити?
- З чого зроблені спинки? Як їх можна скріпити?
- Скільки цеглинок потрібно для стільчика, яких?
- Якого кольору будете використовувати меблі?
- Як покращити, зробити нові меблі?

- Визначте хто за вашим столом буде конструювати диван, хто стіл, хто стільці, хто хоче зробити ліжечко?

Будівельно-конструктивні ігри:

«Дорогою до школи» (побудова вулиці міста).

Мета: спонукати дітей до творчого застосування раніше отриманих конструктивних вмінь, закріплювати вміння працювати в колективі, розвивати вміння розрізняти будинки за зовнішнім виглядом, вміння планувати свою роботу. Виховувати естетичний смак, спонукати дітей отримувати задоволення від конструювання. Розвивати і підтримувати інтерес дітей до навчання в школі, формувати позитивне ставлення.

Матеріал: зразки сконструйованих будинків, різні конструктори: дерев'яні, металеві, пластмасові, ляльки.

Хід гри.

Вихователь: Діти, сьогодні у нас незвичайне завдання. Зовсім скоро на вас чекатиме новий дім – школа. А давайте пригадаємо, що ми знаємо про школу і що ми бачили під час прогулянок. (Відповіді дітей)

А можливо хтось розповість, що ми бачили дорогою до школи, які нам зустрічалися будинки? (Відповіді дітей)

А тепер ми всі разом побудуємо цю вулицю, яка веде нас до школи, об'єднавшись у групи по три-чотири дитини.

Діти розглядають зразки збудованих напередодні заняття споруд. Після цього одній групі пропонується будувати школу, другій – дитячий садок, третій магазин і т.д.

Вихователь уточнює, які будівельні матеріали вони використовують, втілюючи свій задум, в якій послідовності виконуватимуть роботу. Стежить за тим, щоб діти правильно добирали матеріал, дружно, не заважаючи один одному, працювали, доводили розпочате до кінця.

У кінці гри всі разом розглядають споруди, виділяють оригінальні конструкції. Вихователь схвалює дружню працю дітей, у результаті якої було збудовано гарну вулицю.

«Транспорт для школярів»

Мета: Закріпити уявлення дітей про міський транспорт, різноманітність його видів, призначення, звертаючи увагу дітей на побудову кожного виду транспорту залежно від його призначення. Виховувати бажання спільно працювати, вдосконалювати свої конструкції, естетично їх вирізняти з-поміж інших.

Матеріал: картинки з зображенням міського транспорту, набори конструкторів.

Хід гри.

Вихователь звертає увагу дітей на картинки, розміщені на дошці.

Діти, що ви бачите на цих картинках?

Діти описують картинки, пригадують який транспорт вони зустрічали на вулицях свого міста, його види, призначення.

Вихователь звертає увагу дітей на шкільний автобус, його зовнішні ознаки, призначення. Діти пригадують якими ще видами транспорту можна дістатися школи. По можливості пригадують правила дорожнього руху.

Вихователь пропонує дітям ще раз поглянути на автобус, а потім виділити з яких деталей діти будуть будувати основні частини, тобто скласти орієнтовний план побудови.

Діти виконують побудову.

У кінці гри діти розглядають побудови, виділяють помилки та разом їх усувають. Виокремлюють кращі роботи.

«У школу через місток» (побудова моста)

Мета: Закріплювати в дітей навички конструювання, розвивати вміння будувати перекриття на високих планках, спонукати до прояву самостійності та ініціативності в здійсненні задуму, продовжувати розвивати вміння домовлятися з однолітками про спільну роботу.

Матеріал: набори конструкторів, картинки з зображенням містка, іграшки (машини, ляльки).

Хід гри.

Вихователь пропонує дітям розглянути зображення містка. Пропонує поміркувати, що може з'єднувати міст, хто може переміщуватись по містку. Просить дітей виділити основні частини містка, за допомогою чого він кріпиться.

Можливо хтось з вас знає що таке опори? (Відповіді дітей)

Запитує також для чого на містках встановлюють перила. Вихователь пропонує побудувати місток, через який іграшки будуть ходити до школи. На столах у дітей розміщені крім конструкторів і іграшки, які необхідні для того, щоб знати розміри містка.

Під час гри вихователь слідкує щоб діти дотримувались послідовності в побудові, а також нагадує про міцність містка, вибір матеріалів для конструювання.

У кінці гри діти діляться враженнями від гри, виділяють наскільки складно було виконувати завдання. Вихователь виділяє кращі роботи.

«Будуємо школу»

Мета: Вчити дітей виконувати більш складніші конструкції, конструювати складні перекриття, прикрашати побудову, закріплювати вміння працювати в колективі, прислухатися до порад інших, розвивати естетичний смак, творчість, уяву.

Матеріал: набори конструкторів, ляльки, зображення школи.

Хід гри.

Вихователь: Діти, давайте пригадаємо куди ми нещодавно ходили на екскурсію? (Відповіді дітей) Що ви цікавого побачили в школі? Чим там займаються діти? Хто вчить дітей? А давайте пригадаємо як виглядає наша школа.

Вихователь пропонує розглянути зображення школи. Діти описують основні деталі будинку.

Діти діляться на пари. Вихователь пропонує комусь розповісти план дій при побудові конструкції, за допомогою яких деталей можна побудувати міцну основу.

Якщо виникають труднощі вихователь допомагає їх долати, робить підказки.

Наприкінці гри діти разом з вихователем прикрашають побудову, оцінюють кращу роботу.

«Чарівна школа Казки»

Мета: Закріплювати навички конструювання, розвивати естетичне сприймання, навички декоративного оформлення конструкцій, виховувати позитивне ставлення до красивого та вміння втілювати задумане.

Матеріал: набори конструкторів: дерев'яні, металеві, пластмасові.

Хід гри.

Вихователь: Діти давайте послухаємо одну цікаву і незвичайну історію. «У одній чарівній країні жила собі Казка. Росла вона, гуляла разом зі своїми теж незвичайними друзями по лісах, луках, полях, постійно бавилася. Аж одного разу до неї прилетіла Диво-пташка і розповіла, що далеко-далеко є країна, де живуть діти і вони ходять до школи, де вчаться, спілкуються і їм дуже там цікаво. Казка задумалась. Їй теж хотілося ходити до такої школи. Запросити туди своїх друзів. Але в її країні не було такої школи....»

Діти про кого йдеться в історії, яку я вам щойно розповіла? (Відповіді дітей). А давайте допоможемо Казці і збудуємо для неї школу. Кожен буде таку, яку уявляє.

Діти виконують побудову.

У кінці гри всі розглядають роботи, чи схожі вони на казкові, чи міцно побудовані.

«Школа» (побудова за задумом дітей)

Мета: Закріплювати у дітей навички конструювання, розвивати творчу уяву, активність, ініціативність, самостійність. Виховувати естетичний смак, старанність.

Матеріал: набори конструкторів: дерев'яні, металеві, пластмасові.

Хід гри.

Вихователь пропонує дітям побудувати школу своєї мрії, в яку б вони з задоволенням ходили після садочка.

Вихователь нагадує про способи прикрашання побудови, нагадує про попереднє обдумування того, що діти хочуть побудувати.

В кінці гри діти оглядають роботи, розповідають як саме вони будували, чому в основі та чи інша фігура.

«Класна кімната» (побудова класної кімнати, столів і стільців для учнів та вчительки)

Мета: Розвивати вміння дошкільників конструювати, закріпити вміння конструювати окремі деталі обстановки класу (меблі для ляльок дошка та ін.), привчати естетично оформлювати побудову, правильно розміщувати меблі, виховувати вміння співпрацювати з товаришами, домовлятися про спільний план дій.

Матеріал: набори конструкторів, ляльки, розглядання ілюстрацій.

Хід гри.

Вихователь пропонує дітям розглянути ілюстрації на їхніх столах.

Діти, що ви бачите на зображеннях? Що це за кімната, де ви її зустрічали раніше? Хто навчається за цими столами?

Вихователь пропонує дітям побудувати схожу класну кімнату для своїх ляльок. Звертає увагу дітей на розміри класної кімнати, розміри меблів. Наголошує на тому, що діти можуть урізноманітнювати свою побудову, прикрашати.

Наприкінці гри всі разом розглядають кімнати, які побудували, звертають увагу на оформлення. Виділяють найкращу побудову.

«Шкільна бібліотека»

Мета: Зацікавити дітей «будівництвом» шкільної бібліотеки для ляльок – меблі, стелажі відповідно до розміру ляльок і книжок. Виховувати естетичний смак у доборі та використанні будівельного матеріалу.

Матеріал: набори конструкторів, ляльки.

Хід гри.

Вихователь пропонує підійти до книжкового куточка.

Діти, що зберігається на полицках? Які книги ви тут бачите?

Це наша маленька бібліотека. Пригадайте де ви зустрічали більше книг?
(Відповіді дітей).

А давайте пригадаємо, що ми бачили в шкільній бібліотеці?

Молодці. А тепер пропоную вам пограти в гру, під час якої кожен спробує побудувати шкільну бібліотеку для своїх ляльок.

Вихователь пропонує дітям намітити приблизний план конструювання.
Нагадує про обов'язкові деталі, які мають бути в побудові.

У кінці гри діти розглядають конструкції, обирають найкращу.

«Автомобільний міст»

Мета: розвивати дрібну моторику рук, дати уявлення дітям про будову моста та його призначення, навчати складати з будівельного конструктора міст, розвивати пізнавальний інтерес до конструктивної творчості, розвивати увагу, виховувати любов до свого міста.

Обладнання: будівельний конструктор, іграшкові машинки, смужка блакитної тканини, слова-таблички.

Хід заняття

1. Організаційний момент

Розглядання картинок із зображенням міста Харкова та мостів, які знаходяться в нашому місті. Вихователь прочитує разом з дітьми усно-

дактильно слово- «міст». Вихователь розповідає, що мости бувають для автомобілів, поїздів та для пішоходів.

2. Повідомлення завдання

Ми сьогодні озглянули справжні мости нашого міста. Але мости можуть бути й іграшковими, для того, щоб по них їздили наші машинки.

Вихователь простилає смужку блакитної тканини, пояснює, що це «річка» і задає дітям ігрову ситуацію.

Машинкам треба переїхати на інший берег річки, а моста немає, треба збудувати міст.

Вихователь пропонує стати будівельниками і побудувати міст через іграшкову річку.

3. Показ вихователя та розповідь

Вих-ль: Я беру довгі бруски, великі трикутники та маленькі кубики. Наш міст повинен бути міцним. При будівництві моста можемо використати бруски, арки, цеглини та пластини.

Вихователь показує слова-таблички, усно-дактильно діти прочитують разом з вихователем.

Вихователь знайомить зі зразком конструкції моста (послідовністю роботи).

Діти стежать за послідовністю та поясненням вихователя, хід виконання конструктивного завдання.

-Беремо дві пари кубиків, ставимо їх одна напроти одної з обох боків нашої річки. Зверху на кожен пару поміщаємо ще два кубики. Для перекриття беремо два довгих бруски. А щоб нашим машинкам заїхати на міст покладемо два трикутники. А тепер наші машинки можуть проїхати по мосту.

4. Самостійна робота дітей за зразком вихователя

Молодці! Всі дуже гарно та дружно попрацювали і нашим іграшковим машинкам вже не терпиться випробувати такі гарні мости і проїхати по них.

5. Обігрування моста

Діти беруть іграшкові машинки і по черзі провозять їх по мосту.

6. Підсумок заняття

Ви сьогодні всі молодці, уважно слухали пояснення вихователя, були старанні, кмітливі та активні, дружньо допомагали один одному.

«Ферма»

Мета: Формувати у дітей уміння використовувати настільний будівельний матеріал, різноманітно діяти з ним; Вчити самостійно відбирати потрібні деталі у відповідності з характером побудови і виконувати споруду за зразком вихователя; Закріпити раніше отримані знання про фермі; Вчити створювати найпростіші моделі реальних об'єктів, відображати в обігранні споруди отримані знання та враження; Виховувати дружні взаємини в грі.

Ігровий матеріал:

Настільний будівельний матеріал (бруски, куби, арки), набір іграшок «Ферма».

Хід гри:

Вихователь дає дітям набір іграшок «Ферма» і пропонує пограти. Звертає увагу на те, що тварин потрібно облаштувати безпечне місце, щоб вони не розбіглися, і ніхто не завдав їм шкоди, підводячи дітей до висновку про необхідність спорудження огорожі навколо ферми. Діти самі вибирають будівельний матеріал (бруски) і методом поставлений над деталями впритул один до одного вибудовують огорожу. Якщо діти забувають залишити місце

для воріт, вихователь запитує, як же зможе на ферму заїхати машина цистерна за молоком. Вихователь пропонує заселити ферму дрібними тваринами (поросята, вівці, птиця) і перевірити, чи достатньо висока огорожа. Потім заселяються великі тварини (корови, коня) і діти приходять до висновку про недостатній висоті огорожі. Вихователь показує зразок надбудови паркану (куб чергується з перевернутої аркою, приставляється впритул один до одного зверху на огорожі з брусків). Діти закінчують будівництво. Вихователь задає питання про фермі і пропонує обіграти споруду.

Питання для активізації ігрової діяльності:

Яких тварин розводять на фермі?

Хто піклується про них?

Як фермери піклуються про корів? Що отримують від них?

Як фермери піклуються про свиней? Що отримують від них?

Як фермери піклуються про коней? Як їх використовують?

Як фермери дбають про птахів? Що отримують від них?

Як фермери піклуються про кіз, овець? Що отримують від них?

Навіщо на фермі живе пес?

Які машини допомагають фермерам?

«Вантажний транспорт»

Вік: старша група (5-6 років)

Завдання щодо розвитку гри: формувати в дітей віком вміння передавати форму і деталі об'єкта; вчити підбирати деталі, слідуючи задуму; формувати навички послідовної побудови роботи.

Завдання, що розвивають: вчити дітей будувати вантажний транспорт; розвивати дрібну та загальну моторику, координацію обох рук.

Виховні завдання: виховувати вміння цінувати свою працю та працю товаришів; виховувати ввічливість та навички спілкування при спільній роботі.

Вид конструювання: конструювання із дрібного та великого конструктора типу «Лего».

Обладнання: картинки та іграшки із зображенням вантажного транспорту; конструктор.

Попередня робота: бесіда про вантажний транспорт; спостереження за вантажними автомобілями на прогулянці; розфарбовування розмальовок на тему; малювання на тему.

Хід гри:

1. Вступна частина. Відгадування загадки про транспорт.

Хлопці, відгадайте загадку:

На гумовому ходу

Всі дороги омину.

Я на будівництві знадоблюся,

Я роботи не боюсь.

Мені відкриті усі шляхи.

Вам зі мною не по дорозі?

2. Розмова про вантажний транспорт.

Згадайте, яких видів буває транспорт? (Легковий, вантажний, пасажирський, будівельна техніка і т. д.).

Навіщо людині потрібен транспорт? (відповіді дітей про різні види транспорту).

Навіщо потрібен вантажний транспорт?

Які вантажі перевозять цими машинами?

Розгляд картинок.

Давайте розглянемо картинки, на яких зображений вантажний транспорт. Які деталі є у цих машин? (Відповіді дітей). Як ви думаєте, для чого потрібні колеса, двигун, кабіна, кузов?

Які деталі конструктора нам знадобляться, щоб побудувати вантажівку? (Відповіді дітей).

3. Розбір із дітьми схеми побудови автомобіля.

З чого ми розпочнемо будівництво вантажівки? (починаємо будувати з коліс. Нам потрібні однакові за розміром 4 колеса.)

Навіщо ми прикріпимо колеса? (Нам потрібна опора. Пластина, яка буде основою автомобіля).

Машина не заведеться без двигуна. (Нам потрібен невеликий кубик, який буде мотором. І кубик більше - це кабіна водія).

Як ми їхатимемо у темний час доби? (Нам потрібні фари)

Вантажі перевозити ми зможемо у кузові. (Вибираємо деталі для побудови кузова)

Ось наша вантажівка і готова.

4. Фізмінутка – пальчикова гра.

Який пристрій головний помічник на дорозі?

Світлофор

Допомагає з давніх-давен

Вірний друг наш – світлофор.

У нього великі три очі,
Не горять вони всі разом. показують три пальці
Якщо червоний спалахнув,
піднімають руки вгору і «малюють» у повітрі коло
То не можна переходити,
Треба чекати на тротуарі
хитають головою
І машини пропустити. імітують кручення керма
Якщо жовтий спалахнув,
Значить, незабаром ми підемо.
піднімають руки вгору і «рисують» у повітрі друге коло
Око зелене спалахнуло
Стоп, машини, ми йдемо! піднімають руки вгору і «рисують» у повітрі третє
коло під другим
Ми дорогу перейшли,
У своїх справах пішли.
марширують по приміщенню
Допомагає з давніх-давен
Вірний друг наш – світлофор. плескають три рази в долоні, на кожен склад
слова «світлофор»

5. Хід гри.

Діти будують вантажні автомобілі. Вихователь спостерігає, за потребою підказує та допомагає.

Тим дітям, які закінчили раніше, можна запропонувати доповнити гру, збудувати дерева, світлофор тощо.

Що ми сьогодні зводили з вами?

Навіщо нам потрібен вантажний транспорт?

«Облаштуй кімнату»

Ціль гри: розвиток логічного мислення дошкільнят.

Матеріал: лист паперу (35*45см), будівельний набір, площинні геометричні фігури

Хід гри. Вихователь пропонує дітям аркуш паперу (35*45 см) і каже, що це підлога лялькової кімнати, просить облаштувати його цеглинками (стіни кімнати), залишивши проміжки для вікна та дверей. Після того, як діти зроблять це, виймає лист і кладе його поруч із побудованою кімнатою. Потім дістає геометричні фігури і пропонує розкласти їх на папері, підбираючи схожі формою на предмети меблів (квадрат - табуретка, прямокутник - ліжко і т.д.). Вихователь розглядає з дошкільнятами схему, що вийшла, і просить розставити по ній «меблі» в кімнаті, оббудованій цеглинками. Після закінчення роботи діти порівнюють зображення із спорудою.